

117

RÉGISÉGBUVÁR.

EL S Ö K Ö T E T.

MÁSODIK FÜZET.

WATHAY FERENCZ

PROSAMŰVEL.

A' KIADÓ SAJÁTJA.

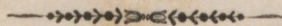

Véghusz Károly
Bar. Balogh Károly

Régiségbuvár

RÉGISÉGBUVÁR.

KIADTA

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

ELSŐ KÖTET.

MÁSODIK FÜZET.

WATHAY FERENCZ
PROSAMŰVEL.

Végvezekényi báró Baldacci Antal arczképével.

POZSONYBAN.

SCHMID ANTALNÁL.

1838.

RÉGIÉGBUVA.

ALUTA

BOZORI THEWHEK JÖSSIE

Hantjain a' múltnak rejtett bimbókra találai.

A' növelés. II. könyv. Írta P. Th. J.

W. SODIK ELET.

W. A. T. H. A. Y. F. E. L. H. E. N. C. N.

PROSAGHÉVET

Y. Szegedi Könyvtár és Múzeum, Szeged.

POZSONYBAN.

ROHARD JATZAL

1888.

MÉLTÓSÁGOS

VÉGVÉZÉKENYI

BÁRÓ

BALDÁCCI ANTAL

ÚRNAK,

TÖBB VÁRMEGYÉK

ELŐKELO

TÁBLABIRÁJÁNAK,

Ő NAGYSÁGÁNAK.

A' HAZA-'S EMBERSZERETETTŐL

LÁNGOLÓ

MŰVELT - LELKÜ 'S NEMES - SZIVÜ

FELETTUNAK,

MINDEN JÓ, SZÉP, DICSŐ

BUZGÓ KEDVELŐJÉNEK,

AZ ANYANYELV, NEMZETI IPAR, HONI HALADÁS

ÁLDOZATTEVŐ ELŐMOZDÍTÓJÁNAK

MÉLY TISZTELETTEL AJÁNlja

A' KIADÓ.

AZ OLVASÓHOZ.

Erdély, az erőstestű, 's még szilárdabb - lelkű férfiak szülőföldje, adá végvezekényi báró Baldacci Antalt belső Szolnok vármegye némai vidékén, hol a' játékos természet erdős kiességei ragadva bájolnak. Ő az leve nekünk, kit benne, a' jó haza gyermekében reménylettünk, kit a' szép tehetségekkel fölruházottban vártunk. Első elmeművelését Kolosváratt a' nemes fiak növelőintézetében kapá, hol szíve szelíd érzeteit is czélirányosan vezetni értették gondos növelőji.

Lelki ajándékait és a' tanulásban kitüntetett szorgalmát teljes napfényre hozá, midőn Bécsbe a' Theresianumba mene, magát bővebben tökéletesítendő. Ugyanis itt, hol minden tudomány német nyelven taníttatik, ennek tudása nélkül, a' bölcselkedésből az első-félévi köz vizsgálatot olly dicsérettel állá ki, hogy annak második, sőt harmadik évébe is bátran átléphetett.

Azonban a' koczka megvettették, és neki a' hadpályát kelle futnia, mellyen atyja 's nagyatyja a' porosz és török háborukban

igen jelesen tündöklének. Ő, ki Minerva békés kertében a' tudásnak annyi kellemes bimbóját és virágát fejtegetni elkezdette, 's jövőre több több érett gyümölcsöt ígér vala, Mars lobogó zászlója alatt csak hamar tiszt lőn, és szárazon és vizen tett buzgó szolgálatjaival a' hon és király iránti rendületlen hűségét nyilván bebizonyította.

A' forgó élet kockája ismét gördült, és ő egészsége hanyatlása miatt a' katonai szolgálatról leköszönni kénytelenítették. Nyugalomra térését rögtön Hymen koszorúzá, ötöt báró Hunyady Anna csillagkeresztes dámával szent házasságra léptetvén. Így ennek ismeretes vagyonossága őt olly karba helyezé, hogy az anyatermészettől nyert, és időről időre magasult legbensőbb vonzalmát, a' haza 's emberiség oltárain áldozni, lelkesen lendítheté, üzheté, ragyogtathatá.

Áldozattételeiben becsülve gyakorolja a' föld legrégibb lakójánál, a' patriarcháknál divatozott szerénységet, hogy „a' bal ne tudja, mit a' jobb ad:“ de mint bölcsitéletű férfiaz is tudja, hogy ember nemcsak jót tenni, hanem jótéteményeinek többoldalu hatást is eszközölni köteles. Mint akármelly iparágban, az adakozásban is a' nyilvános példa a' nyilvános buzgalmat, a' nyilvános buzgalom a' közügyet mozdítja elő, leginkább olly nemzetnél, melly mindent — mindent — csak pénzt nem szeret adni.

Szabadjon jótékonyágai közül azokat, melyek ajakról ajakra röpülvék, röviden kiemelnem. A' cholera alatt jobbágyainak mindennemű tizedet elengede, 's az ügyefogyott betegeket tetemes adományaival segíté. A' Váczon levő siketnéma - növelőintézetnek 1250, a' pesti magyar színháznak 2500, és az ugyanott létező nemzeti lovagiskola gyarapulására 750 forintot ajándékoza. E' vonások valamint a' múltra nézve élő tanúji nemes szívének és lelkének; úgy jövődre biztos kezességet nyújtanak, hogy ő a' hon- és emberszerető pályán minden életében a' közönségnek nagyobb nagyobb örömére, hasznára, nyereségére járdaland.

Távulról sem vélem a' szemérmet megbántani, ha szelleme tudományos és műveltségi kincseiről is az igazság hangján némi adatokat közlök. Igenis ő vezetők nélkül, saját erején, miután ötet a' végzet hatalmas parancsa az iskolákbani teljes tökéletesüléstől eltiltotta volna, izzasztó neki-feszültség, olvasás, gondolkozás, utazás, tapasztalás által biztosan haladott a' bel- és külföldi nyelvek, ismeretek, csínosság, finom ízlet mezején. Az anyanyelv alapos tudásának és forró szeretetének, és a' két testvérhaza környülményes ismeretének jól rendezett koszorúji közé füzögette a' külhoni nyelvek, találmányok, előmenetelek, tapasztalatok válogatott virágait. Esszerint tőle nemcsak szóval, hanem írásban is valaha fölfejtendő közhasznu velős elveket méltán óhajthatunk.

Ennek az érdemtéljes férfinak bőkezősége segíté *Régiségbuvár* című gyűjteményem I kötete ezen füzetének közrebocsátását, melly *Wathay Ferencz* kéziratának második osztályát, *Prosaműveit* foglalja magában. Ajánlásomat szívet és lelket meglepő készséggel, de minden fényvadászás nélkül, csupán azon tiszta meggyőződéséből fogadta el, hogy közöttünk a' régiségek iránti figyelem, hajlandóság, szeretet szikrájit példájával fellobbanthassa; jól érezvén, hogy haladó honunkban mind addig félszeg literatura lételez, míg az ismeretek Janusának írók és pártfogók egyaránt nem áldoznak. Ugyan ő parancsolá, hogy a' betűről betűre 's vonásról vonásra nyomtatandó régi textus átellenébe az olvasó iránti kedvезéből a' mai helyesírás szerint szerkeztetett új, hű textust mellékeljek. Kettős nemes tettét végre újabb kegyességével koronáza; a' jelen füzet példányaiból bejövendő egész pénzöszveséget a' *Thesaurus Polyglottus Hieronymi Megiseri* című négyszáznegyvenhat nyelvű 's hangejtésű ritka szótár újra-nyomatására önkényt szánván. Illy nagylelkű, igénytelen, és igyekezetébresztő Maecenast tisztelni valódi gyönyörűség!

Az előadottak meggondolása indított engem arra, hogy a' mélyen tisztelt férfinak legelől álló arczképével, mint igen becses díszajándékkal, az olvasónak kedveskedjem.

Ponori Thewrewk József.

KÖVETKEZIK

AN EN JORATTAM WATHAY FERENCZ

NEK AN ATTAM ES

magam Eteleknek, minden Alaplatiokroni nolo
társaságoknál megkérlek, hogy az en szövegemről
fogva minden Etelekben másolatot készítsenek
nak tüdőben és szívében.

WATHAY FERENCZ

PROSAMŰVEI.

K Ö V E T K E Z I K

AZ EN IOBATTIAM WATHAY FERENTZ- NEK, AZ ATTIAM ES

magam Eleteknek, minden Allapattiokrull ualo
Historiakepen megh Iras, es az en szwletesemtwl
foguan minden Eletemben ualo forgandosagom-
nak röüideden elő szamlalasa.

Wett kezdeteth az en Nemzettsegemnek Eredethy,
eg' Nemes Falurull Watharull, ky Egertwl keth merföldni-
re Kereztes feleöll uagion, honnand az en Job Athiam az
Agh Wat- az Athiamnak az Attia, Watthaÿ Ferentz, az ő
thay Fe- ottualo Nemes Jozzagabul, ki budosuan szolgallatra adta
rentz. uolna magatt, Allott uolt az io Kanisaÿ Lazlo hoz,
holott nihan Eztendeök es wdeök utan, Embersegben alla-
poduan, latta uolna az Wr Jambor hew, es Elegedendö
szolgallattiatt, valasztotta es Emelthe nehani Waraynak,
ugi mint, Kapuu, Lewka, Strisnyak, es Welikének, fw
Pra'fectussagara, es azokhoz ualo Jozzagoknak be szolgall-
tatasoknak gondgiauiselesere, etc. Minekutanna azertt min-
den dolgaiban io Elömentsegben, es fw Allapattban iutott
uolna, el feleduen es hagian Attiaÿ Nemes Jozzagaban,
es attiafiayhoz ualo lakasanak igiekzetitt, 1503. Ezten-
döbe mikoron irtanök uolna, Hazassagra aduan magatth,
Walasztotta maganak felesegwl, Nag'Waaghon, Waghÿ
Geörg' fianak, Waghÿ Miklos Törüentudo Mester-
nek Leaniatt Waaghÿ Susannatth, Egi fw Nemes
ember Mesteri Bernaldnak Eözüegiet, egi fiaczkaia
Giurko leuen, kirwl ualo Attiamfiay, az Mesteri Janos
giermeky: Es egi Leania, azmel leanianak, (kytt hittanak
az utan Sandornenak,) giermeki, ugimint Maÿtheni

Az Wen
Waghj
Susanna.

K Ö V E T K E Z I K

az én jobbatyám Wathay Ferencznek, az atyám és magam életeknek minden állapotjokrul való historiaképen megírás, és az én születésemtől fogván minden életemben való forgandóságomnak rövideden előszámlálása.

Vett kezdetet az én nemzetségemnek eredeti egy nemes falurul Vatarul, ki Egertül két mérföldnyire Keresztes felől vagy on, honnand az én jobbatyám azaz atyámnak az atyja, Wathay Ferencz, az ő ottvaló nemes jószágából kibudosván, szolgálatra adta volna magát, állott volt a' jó Kanisay Lászlóhoz, holott néhány esztendőök és üdök után emberségben állapodván, látta volna az ur jámbor, hű, és elegendő szolgálatját, választotta és emelte néhány várainak, ugymint, Kapu, Lewka, Strisnyák és Velikének főpraefectusságára, és azokhoz való jószágoknak beszolgáltatásoknak gondja viselésére, etc. minekutána azért minden dolgaiban jó előmentségbe, és főállapotba jutott volna, elfeledvén és hagyván atyai nemes jószágában, és atyjafiaihoz való lakásának igyekeztét, 1503. esztendőben mikoron irtanak volna, házasságra adván magát, választotta magának feleségül, Nagy - Vágon, Wághy György fiának, Wághy Miklós törvénytudó mesternek leányát Wághy Zsuzsánnát, egy fő-nemes ember Mestery Bernátnak özvegyét, egy fiacskája Gyurkó levén, körül való atyámfiak, a' Mestery János gyermeki: és egy leánya, a' melly leányának, (kit hivanak azután Sándornénak,) gyermeki, ugymint Majthényi

Agg Wathay Ferencz.

A' vén Wághy Zsuzsánná.

Lazlo fia Imre, es Leania Maÿthenÿ Borbala, most az Nemzetes Hagimasi Gaborne Attiamfiaÿ. etc.

Be szaluan Azertt szeghin iob Athiamis felesége io-szagaban, Nag' Wagra, (miuell Nagi Wagnak, Walt-nak, es Röytöknek felett fele, Eörökeöl birta Waaghi Susanna, es io Erthekeö Eözuegh Azoni uolt,) Latogatta megh az ur Isten öketis nehani Eztendök muluan Harom Leanikauall, es egi fiauall az en Attiammall, mell Athiam Watthaÿ Lörincznek szwletese lett, 1520 ezten-döben, mel harom Leaninak egiket, Sophiatt hazase-totta Mihaliban Chiaki Istuannak, mel Aghnak mar most magna szakat, Es az masikatt Kalaratt körböre, Körbey Görg'nek kirwll ualo Attiamfiaÿ, az mostani Kamoni Balintne, az eö giermekiuell, Harmadikatt Aduigatth, Parnas Benedeknek, kirwll ualo Attiamfia, Par-nas Imre, etc.

Wen
Watthaÿ
Ferentz
giermekÿ
szegen
Attiam
zwletese.

Eszenközben penig mikoron megh holt uolna az Wr Kanisaÿ Lazlo, es az eö felesége Rozgoni Kalara, ma-radott uolna az Wrasagban, 1529. Eztendöben az nagi Szultan Zuliman Török Czazar ment fell Becz ala, es szegeni Watthaÿ Ferentz, nem felttuen semi mor-haiatt sem Jozagatt az Töröktwll: miuel Janos Kiralj Partiaÿ leuen, Eröskepen ualo frigiek uolt Janos kirali-nak az Törökkell, minden Morhaiatt hatta Waghon, De az Töröknek egi reze, meli Belednell altal költ az Raban, mind Haszatt, Aztagitt, Faluiat el Egettuen, minden mor-haiatt el praedaltak, az bizodalom melleth etc. Maga, felesé-ge, es giermeki, Kapuban maraduan, De mikoron zeghin is-megh azok az karaj heleben mast zerezgetett uolna, nem Eltt sokatt, leth Halala Kapuban es themettetett az Ba-bothÿ zent Egihazban: szeghin Athiam penigh Watthaÿ Lörintz giermek korban aruaua maraduan, mind Attiatúl, Anniatúl uolt ur minden üyonnan szerzett Attiatúl maratt

Rozgoni
Kalara.

Watth:
Fer: Hala-
li.

Watth:
Lörintz
Elethe es
Attiafiaj.

László fia Imre, és leánya Majthényi Borbála, most a' nemzetes Hagymásy Gáborné atyámfiai, etc.

Beszállván azért szegény jobbatyám is felesége jószágába, Nagy - Vágra, (mivel Nagy - Vágnak, Vált-nak, és Röjtöknek fele felét, örökül birta Wághy Zsuzsánna, és jó értékű özvegy asszony volt), látogatta meg az ur isten őket is néhány esztendőök mulván három leánykával, és egy fiával az én atyámmal, melly atyám Wathay Lőrincznek születése lett, 1520. esztendőben, melly három leányinak egyikét, Zsófiát házасítottá Mihályiban Chiaky Istvánnak, melly ágnak már most magvaszakadt, és a' másikat Klárát Körböre Körbey Györgynek, kirül való atyámfiai, a' mostani Kamoni Bálintné, az ő gyermekivel; harmadikát Hedviget, Parnas Benedeknek, kirül való atyámfia, Parnas Imre, etc.

Vén Wathay Fer. gyermeki: szegény atyám születése.

Ezenközben pedig mikoron megholt volna az ur Kanisay László, és az ő felesége Rozgonyi Klára maradt volna az uraságban, 1529. esztendőben a' nagy-szultán Szulimán török császár ment fel Bécs alá, és szegény Wathay Ferencz nem féltvén semmi marháját, sem jószágát a' töröktől: mivel János király pártjai levén, erősképen való frigyek volt János királynak a' törökkel, minden marháját hagyta Vágon; de a' töröknek egy része, melly Belednél általkelt a' Rábán, mind házát, asztagit, faluját elégetvén, minden marháját elprédálták, a' bizodalom mellett, etc. Maga, felesége és gyermeki Kapuban maradván; de mikoron szegény ismét azok a' kárai helyébe mást szerezgetett volna, nem élt sokat, lett halála Kapuban és temettetett a' babóthi szentegyházba: szegény atyám pedig Wathay Lőrincz gyermekkorban árvává maradván, mind atyjától, anyjától volt úr minden újonnan szerzett atyjától maradt

Rozgonyi Klára.

Wathay Fer. halála.

Wathay Lőrincz élete és atyjafiai.

Jauaiban, az eö Battia Mesteri Geörgi, ki mar hazas Ember leuen, es tuduan az Wilagi Allapatott, zerzete az Attiamatt Commendaluan, egi Pispökhöz Cassa uideken lakozohoz, Holott szeghin mikoron ugian sok Eztendeigh oda zolgalt uolna, es Erdel'benis forgolodott uolna, nett neuelkedest, leuen oda maradasa sok Eztendeigh. Mikoron azertt nihani Paripakatt zerezuen, hazaiaban gondolkodott uolna, Jwtt Jozzagaban Nagi Wagra, holott semiti nem talalua az eö Attiatul maratt Jauaiban, (miuel Mesteri Geörgi mindent Mesteriben takartt uolt addigh) kellett ualami Paripakkall, es Egieb ezkeözell meg Elegedny, el költwtt Jauayerth, az az, az sokertt keuessel mint Attiafiuall, Battiauall nem uezöduen, Es szelliell ez feldeönn ualo Wegh hazakbannis, zolgaluan nehani Eztendeig Vrak között forgoloduan es az Szittna Leua, Czabrak es Muran uarainak megh uetelek Taboraban, az Partosoktull, leuen, azok megh czöndeswlese utan szallott Hazahoz ismegh nagi Wagra.

Wath:
Lör. Ha-
zassaga.
Az nagi
Chiabý
Istuan gi-
ermeký.

Az Istennek szent Leölketwll azertt, Es Attiafiái s Baratitul mikor intetett uolna es Hazassagra gondolkodott uolna, Vette maganak feleségwl, 1553. Eztendeöben, az io es Nemzethes Chiabi Istuan Leaniatt, Chiabi Kalarath, azmel Chiabi Istuan Egerben fw Capitan leuen, lett ugian ott Halala maraduan Eözuegien felesége, Egi fiauall Farkassall, es Hatt haiadon Leaniauall, az Nemzethes es Nemes Beri Katherina, mely fia Chiabý Farkas, io Iffiu es zeptermetö keduess leuen mindennell ideienek mint 26. Eztendeöskoraban, az Egez Czezneký Jozzagott es Berýtt biruan, uolt Giörben Maximilian Czazartt szolgaluan, Szazlouasnak Hadnagia, Holott az Irgalmattlan Pestis, giöniörw Elethenek uegett eruen, lett halala azon Giörben, etc. Ismegh azertt az Annia siralmassan maraduan, uijoban Leaniuall Egietemben, Czeznek Varabull

javaiban, az ő bátyja Mestery György, ki már házas ember levén, és tudván a' világi állapotot, szerzette az atyámat commendálván egy püspökhez, Kassa vidékén lakozóhoz; holott szegény mikoron ugyan sok esztendeig oda szolgált volna, és Erdélyben is forgolódott volna, vett nevelkedést, levén oda maradása sok esztendeig. Mikoron azért néhány paripákat szerezvén, hazájában gondolkodott volna, jött jószágába Nagy-Vágra, holott semmit nem találva az ő atyjától maradt javaiban, (mivel Mestery György mindent Mesteribe takart volt addig), kellett valami paripákkal, és egyéb eszközzel megelégedni elköltött javaiért, azaz, a' sokért kevéssel, mint atyjafiával, bátyjával nem vesződvn. És széllyel e' földön való vég-hazákban is szolgálván, néhány esztendeig urak között forgolódván, és a' Szitnya, Léva, Csábrág és Murány várainak megvételek táborában, a' pártosoktól, levén, azok megcsendesülése után szállott házához ismét Nagy-Vágra.

Az istennek szent lelkétől azért, és atyjafiai 's bárátitul mikor intetett volna és házasságra gondolkodott volna, vette magának feleségül 1553. esztendőben a' jó és nemzetes Chiabi István leányát, Chiaby Klárát, a' melly Chiabi István Egerben főkapitány levén, lett ugyan ott halála, maradván özvegyen felesége egy fiával Farkassal, és hat hajadon leányával, a' nemzetes és nemes Beri Katalin, melly fia Chiaby Farkas, jó ifju 's szép termetű kedves levén mindennél idejének mint 26. esztendő's korában, az egész cseszneki jószágot és Berit birván, volt Györben Maximilián császár szolgálván, száz lovasnak hadnagya, holott az irgalmatlan pestis gyönyörű életének végét érven, lett halála azon Györben, etc. Ismét azért az anyja siralmasan maradván, újabban leányival egyetemben Czesznek várából

Wathay
Lőrincz
házassága.

A' nagy
Chiaby
István
gyermeki.

Chabi Ist-
uan es Be-
ri Kata gi-
ermeki
Hazassa-
ga.

elköltözuen, ment az Beri Castelliaban lakuj, Holott
első Leanjatt Chiabi Annat, haszasetotta egi io Ka-
thona f^w Embernek Szelestere, Szeleste^y Sebestien
neuőnek, kir^{wl} ualo Attiamfiaj az Meszölaki Szambo
Istuan giermeki, Es az masikatt Chiabi Kathorinatth,
az Nemzethes Hagimasi Lestarnak, szalauarmegiej
Vice Ispannak, kir^{wl} ualo Attiamfia Waradtaian, az Na-
gisagos Hagimasi Margittaszoni most az The-
kentetős es Nagos Boczka^y Istuanne, es az
fia Warkocz Geörgi. etc. Harmadikatt, Chiabi Cris-
tinat, egi Joszagos f^w Nemes Embernek, Szabarban,
P^wspök Farkas neuőnek, kinek magua szakatth most.
Az Negiedikatt szegin Anniamatt, az Attiamnak, az mint
felieb megh irtam, Eötödiket Chiabi Saratt, Mar-
czaltheöre egi Reghi te^ws giökeres f^w Nemzető f^w Ember-
nek Eözüeginek, Marczaltheöui Miklosnak, kir^{wll}
ualo Attiamfiaj, az mostani Sitkej Görgine es Orozthoni
Janos giermek^y, Hathodikatt Chiabi Magdolnath,
Szemcze^y Janosnak, kiknek is maguok szakatt,
Mell. 's We^ynek leaniual örömöket Eruen, maga
zegin Job Aniam Beri Katherina, nehani Vnoka^yuall egie-
temben, Latta elötte egiczersmind Tanczolni. 's fiatt 's
Leaniaual Berben az nagi szobaban, etc.

Az aniam
hazahoza-
sa.

Watthay
Anna.

Mikoron azertt szeghin Attiam Aniamatt haza hoz-
ta uolna Wagra, es ott laktanak uolna, azhol most
szegin Battiam Mesteri Janos haza uolt, mint u^y haza-
sok nem igen nagi gazdagsagban, Latogatta megh, az
ur Isten, 1555. Eztendeöben cöket első leaniokuall
Annauall.

E'zenközben penigh szegin iob Aniam, mint Eöz-
uegi Azonj latta uolna hogi az Czeznek ueg Varnak ol-
talmazasara nem Elegedendö uolna, (el uezuen reghen
az elötte sokkall Szekes feicruar) Suplicalt az felseges

elköltöztén, ment a' beri kastélyába lakni, holott első leányát Chiaby Annát házassította egy jó katona főembernek Szelestére, Szelestey Sebestyén nevűnek, kiről való atyámfiak a' mezőlaki Szambó István gyermekei, és a' másikat Chiaby Katalint a' nemzetes Hagymásy Les-tárnak szalavármegyei Vice - Ispánnak, kiről való atyámfia Várad táján a' nagyságos Hagymásy Margit asszony, most a' tekintetes és nagyságos Bocskay Ist-vánné, és a' fia Warkocz György, etc. Harmadikát Chiaby Krisztinát egy jószágos fő-nemes embernek, Szabarban, Püspök Farkas nevűnek, kinek magva sza-kadt most: a' negyedikét szegény anyámat, az atyámnak, a' mint felebb megírtam; ötödikét Chiaby Sárát Marczaltőre egy régi tősz-gyökeres főnemzetű fő-embernek özvegynek, Marczalthöy Miklósnak, kiről való atyámfiak a' mos-tani Sitkey Györgyné és Orozthoni János gyermekei; hatodikát Chiaby Magdolnát Szemczey János-nak, kiknek is magvok szakadt; melly 's vejinek leányi-val örömeiket érven, maga szegény jobbanyám Beri Kata-lin néhány unokaival egyetemben, látta előtte egyszer's-mind tánczolni, 's fiát 's leányával Berben a' nagy szobában, etc.

Chiaby Ist-ván és Beri Kata gyermekei házassága.

Mikoron azért szegény atyám anyámat haza hozta volna Vágra, és ott laktanak volna, a' hol most szegény bátyám Mesteri János háza volt, mint új házasok nem igen nagy gazdagságban, látogatta meg az ur isten 1555. esztendőben őket első leányokkal Annával.

Az anyám háza hozása.

Wathay Anna.

Ezenközben pedig szegény jobbanyám, mint özvegy asszony látta volna, hogy a' Csesznek vég-várnak ótal-mazására nem elegendő volna, (elvesztén régen aze-lőtt sokkal Székesfejérvár), supplicált a' felséges

Romaÿ Czazarnak es Magiar orszagi kiralinak, hagi oda az eö Varabannis, Vitezleö Nepet rendelne eö felsege, kitt megh czelekeduen az feiedelem, hatta az Vitezleö nep Elött fű Capitanul, zegin iob Aniamnak ket

Wathh: Weÿtt, tudni illik, az en Attiamatt, es Szelestei Se-
Lör: Ca- pitansaga. bestientt: De Szelestej Sebestiennek nem teczuen az ottualo lakas szallott epen minden ottualo Capitansagh, az en Atiamra Egiedűll, Holott szegeni niolcz Ezten- deig akor egi Wegben ott lakuan, Jambor szolgalattia utan, uett io Allapatbeli Elömentseget, es io modon ualo keöltseget, Az meli wdö közbenis, teöb giermekuelis zegin zwlejmet meg lattuan, ugimint egi fia- uall, Ferentzell, es Leaniauall Susannauall, az ur Isten, Wethe meg az Nenietűll az felliöll meg irtt Parnas Benedeknetűll, Nagi uagon, penzen, azöregh ioszagatt egi Vduarhelliell, az mellien nagi svró Giömöltz kertt leuen, kezdett zegin Elsöben Epettenÿ egi fa nagi Rend Barana hazatt, köbe fekvo Castelj modra, azonhelen holl most az en Hazamban az Istallokuadnak, Arokia lenen az fa Haznak akor ott holl most az en Hazamnak az Dereka uagion, es kapuia ott hol az Toronjok uannak, De mikoron latta uolna szegin Attiam hagi az fa haz rom- lando, es nem örökös uolna, Vgi kezdette zegin azon helen Teglabull Epettñj az mostanÿ Waghÿ Hasza- matt fondomonthomabull wyonnan, mikor irtanak uolna 1560, es az Molnott azutan, 65.ben.

Az Cas- Azonközben az Czeznekÿ Capitansagh felöll penig, telnak nemell gonoz akaroÿ szegentt nem iol Commendaluan, Waghon atta az feiedelem az Czeznekÿ Capitansagott egi Szo- kolÿ Matthias neuö fű Embernek, az Giöri Hadbull ua- lonak, kiket Eztendeön cziak az tizttben lakhattuan, lett halala azon Warban, Es Themettetett egi Sziluas kertben azon War alatt. Ky heleben ismegh boczatta

Masodik
Wathh:
Ferentz.

Wathai
Susa.

Waghi
Haznak
fabul kez-
deti.

Az Cas-
telnak
Waghon
ualo kez-
detÿ.

romai császárnak és magyarországi királynak, hogy oda az ő várába is vitézlő népet rendelne ő felsége, kit megcselekedvén a' fejedelem, hagyta a' vitézlő nép előtt főkapitányul szegény jobbanyámnak két vejét, tudniillik, az én atyámat, és Szelestey Sebestyént: de Szelestey Sebestyennek nem tetszvé az ottvaló lakás, szállott épen minden ottvaló kapitányság az én atyámra egyedül, holott szegény nyolcz esztendeig akkor egy végben ott lakván, jámbor szolgálatja után, vett jó állapotbeli előmentséget, és jó módon való költséget, a' melly időközben is, több gyermekekkel is szegény szüléimet meglátván, ugymint egy fiával, Ferenczel, és leányával Zsuzsánnával az ur isten, vette meg a' nénjétől a' felül megirt Parnas Benedeknél, Nagyvágon pénzen az örök jószágát egy udvarhellyel, a' mellyen nagy sűrű gyümölcskert levén, kezdett szegény elsőben építeni egy fa nagy rend borona házat, köben-fekvő kastély módra, azon helyen, hol most az én házamban az istállók vannak, árka levén a' faháznak akkor ott, hol most az én házamnak a' dereka vagyon, és kapuja ott, hol a' tornyok vannak; de mikoron látta volna szegény atyám, hogy a' faház romlandó, és nem örökös volna, úgy kezdette szegény azon helyen téglából építeni a' mostani vági házamat fundamentomábúl újonnan, mikor irtanak volna 1560. és a' malmot azután, 65-ben.

Wathay
Lőrincz
kapi-
tánysága.

Második
Wathay
Ferencz.
Wathay
Zsuzsánna.

Vági
háznak
fából
kezdeti.

A'
kastély-
nak
Vágon
való
kezdeti.

Azonközben a' cseszneki kapitányság felől pedig némelly gonosz akaróji szegényt nem jól commendálván, adta a' fejedelem a' cseszneki kapitányságot egy Szokolyi Mátyás nevű fő-embernek, a' győri hadból valónak, ki két esztendőn csak a' tisztben lakhatván, lett halála azon várban, és temettetett egy szilvás-kertben azon vár alatt. Ki helyébe ismét bocsátá

az feiedelem, az Bezpremi Ferrandott az ott ualo Capitansagra, de azis nem Eluén sokall touab szerenczesen Tiztitt, Eset foglia nehani szamos Czezneki Vitezleönepell az Török kezben, az Barsoniösson, puzta Szombatthelen küuöll, az Söwttföw neuö kütnall, kitt azutan hittanak Ferrando kuthanakis.

Wath:
Pales Ist-
uan.

Mell időkeözben, Isten latta teüb fiakall ismegh meg szegin szölejmett 1563. es 65. Eztendökben Pallall es Istuannall, Az Feiedelemis penig es az Giörj kiralj kepe lattuan hamar hamar ualo zerenczettlensegeket az ket Capitannak, ismegh atta uizha szegin Attiamnak azon előbbeni tiztett, (miuell annaköwis Eöröke uolt felesege utan,)

Az en szöletesemnek megh irasa.

Mikoron azertt Irthanak uolna Szigett uezese utan 1568 Eztendeöben, Zentt Mihali Honak az fottara, Adott Engemis, azon szentt Istenöm, az en Szöleymnek ez Vilagra, azon Nagi Waaghon, es Wý hazban, az Raba felöll ualo Szobaban, Holott mindgiartt az en Eletemnek kezdetitt siralommall, kezduen ell, Jöuendeöltem Ez czalard Vilagban, az en Elethemnek niomorusagatt, es minden zerenczettlen Allapattiatt, s keserues Bukban Banatokban ualo forgandosagatt, De en Istenöm, **LEGIEN AZ THE AKARATOD.** — etc.

Wath:
Anna Ha-
zasetassa.

Fellneuelkeduen penig ez ödö alatt, zegin Nenem Wathaj Anna első giermeke szöleimnek, Hazasetotta zegin Attiam, 1570. eztendeöben hogi irtanak uolna Wagrull, egi Sarfý Pall neuö föw Nemes Embernek Szalasagban, Sarfeöre, mell szegin Nenemnek giermeki, az kik elnek Heresentzi Janosne Kata, Es Poliani Cristophne Orsik, fíaj Istuan es Geörgi, Attiafiay.

a' fejedelem a' Beszprémi Ferrandot az ott való kapitányságra, de az is nem élván sokkal tovább szerencsésen tisztit, esett foglyá nehány számos eseszneki vitézlő néppel a' török kézbe, Bársonyoson, pusztá Szombat-helyen kívül, a' Süttő nevű kútnál, kit azután hívtanak Ferrando kútjának is.

Melly időközben isten látta több fiakkal ismét meg szegény szüléimet 1563. és 65. esztendőben Pállal és Istvánnal, a' fejedelem is pedig és a' győri király képe látván hamar-hamar való szerencsétlenségeket a' két kapitánynak, ismét adta vissza szegény atyámnak azon előbeni tisztet, (mivel annélkül is öröke volt felesége után).

Wath. Pál
és István.

Az én születésemnek megírása.

Mikoron azért irtanak volna Sziget veszése után 1568. esztendőben, szent Mihály hónap a' fogytára, adott engem is azon szent istenöm az én szüléimnek e' világra, azon Nagy-Vágon, és új házban, a' Rába felől való szobában, holott mingyárt az én életemnek kezdetit siralommal kezdvén el, jövendöltem e' csalárd világban az én életemnek nyomoruságát, és minden szerencsétlen állapotját, 's keserves búkban bánatokban való forgandóságát, de én istenem, legyen a' te akaratod, — etc.

Felnevelkedvén pedig ez idő alatt szegény néném Wathay Anna első gyermeke szüléimnek, házasította szegény atyám, 1570. esztendőben hogy irtanak volna Vágról, egy Sárffy Pál nevű fő-nemes embernek Szaláságban, Sárffőre, melly szegény nénémnek gyermeki, a' kik élnek, Heresentzy Jánosné Kata, és Polányi Krisztofné Orsik, fiai István és György, atyámfiái.

Wathay
Anna ház-
zasítása.

Szezin Attiam halálának megírása.

Wegre mikoron Irthanak uolna 1573. Eztendőben, szegin Attiam uigan Lakuan giakran az Czezneki Vitezlő Nepell (miuell igen uig Iako Ember uolt) egi űdö közben, ugi mintt egi zent Pether Pall napian, szent Jakab hauaban io kedue leuen zegin, Az Also Warban az feleső kapunall, az Istallok aýtaia előtt, egi ott allo Taraczkott kÿ akartt uolna lÿwtettnÿ, Es az Pattantius monda uolna, hogi reghi töltes uolna az Taraczkban, es nem merne ki lÿwnnj, Eő maga, meg zidogattuan az Pattantinst, hailott az Wallara, es ugi mind ketten az kanozott foguan be Wagtak uolna, az Taraczk guito likaban, mindgiartt el szakadozott az Taraczk Es mind az ketteött zörnien megh Eölte, magokatis el zaggattuan, Es ig zegennek lett Halala, masod izben ualo Czezneki Capitansaganak 9. Eztendeieben, etc. kinek testett kÿ uitettuen zegin

Temetése az Attiamnak.

Aniam, nagi keserues sirassall Themette Waghon, az kis Vagi Zent Egihazban, etc. Maraduan zegin Aniam nagi Aruasagban, egi haiadon Leaniauall, Susannauall, Pallall, es enuelem kissebik fiauall, mert ket Battiam mar előb meg holtanak uolth, Ferentz, en neuemen ualo, es Istuanka, Iakozuan ueleönk egietemben Waghon.

Watth: Susa: Hazasetassa.

Es ez űdö alatt fel neuelkeduen zegin Nenemis Watthaÿ Susanna, Hazasetotta Zegin Aniam 1576. Eztendeöben, Soproniban, egi Kaldi Dömötör neuő Jurista Nemes Embernek, zegin Ostffi Jakab tanaczabull. Etc. Kinek fia Kaldi Istok Attiamfia szegin Battiamis Wathaÿ Pall egi Ideig Szilattoskolaban iaruan tanult alkalmas ideigh. De azutan Nemett Wÿhelben aduan zegin Aniam Tanulsagra, az Nemett zot es Nemett irast ott perfectet tanulta uolt megh.

Es enis fel czerdeluen Isten altall, zerzett zegin Aniam Oskolaban, Nemett Wÿuarban, zegin Orozthoni Miklosnehoz, miuell az Aniam Eöczet Chiabi Saratt,

Végre mikor irtanak volna 1573. esztendőben, szegény atyám vigan lakván gyakran a' cseszneki vitézlő néppel, (mivel igen vig lakó ember volt), egy időközben, ugymint egy szent Péter-Pál napján, szent Jakab havában jó kedve levén, szegény az alsó várban a' felső kapunál, az istállók ajtaja előtt, egy ott álló taraczkot ki akart volna lötetni, és a' pattantyus mondta volna, hogy régi töltés volna a' taraczkban, és nem merné kilöni, ő maga, megszidogatván a' pattantyúst, hajlott a' vállára, és úgy mind ketten a' kanóczot fogván, bevágtak volna a' taraczk gyújtó likába, mingyárt elszakadozott a' taraczk és mind a' kettőt szörnyen megölte, magokat is elszaggatván, és így szegénynek lett halála, másod izben való cseszneki kapitányságának 9. esztendejében, kinek testét kivitetvén szegény anyám, nagy keserves sirással temette Vágon a' kis vági szentegyházba, etc. Maradván szegény anyám nagy árvaságban, egy hajadon leányával, Zsuzsánnával, Pállal, és énvelem kisebbik fiával, mert két bátyám már előbb megholtanak volt, Ferencz, én nevemen való, és Istvánka lakozván velünk egyetemben Vágon.

Szegény
atyám ha-
lálának
megírása.

Temetése
az atyám-
nak.

És ez idő alatt felnevelkedvén szegény néném is Wathay Zsuzsánna, házasította szegény anyám 1576. esztendőben, Sopronyban egy Káldi Dömötör nevű Jurista nemes embernek, szegény Ostffy Jakab tanácsából, etc. Kinek fia Káldi Istók atyámfia szegény bátyám is Wathay Pál egy ideig Szilott oskolába járván, tanult alkalmas ideig. De azután Német-Újhelybe adván szegény anyám tanulságra, a' német szót és német írást ott perfecte tanulta meg.

Wathay
Zsu-
zsánna há-
zasítása.

És én is felserdülvén isten által, szerzett szegény anyám oskolába, Német-Újvárba, szegény Orozthoni Miklósnéhoz, mivel az anyám öccsét Chiaby Sárát,

Az en Oskolaba
adatasom.

Marczaltseöni Miklos halala utan, Vette uolt Orozthoni ell, es leaniat, Saratt, Marczaltseönitwll ualott, az Agh Orozthoni, az eö flanak Janosnak uette felesegeöll, azaz, az Attia, Janosnak, Annianall, Es Miklos menieuell, az fia Janos haltanak. azmel Elsöben ualo Oskolaban adatasom lett in Anno 1578. Es ott mint ket Eztendön hogi tanulgattam uolna, lett halala zegin Eöregbik Nenemnek, 1580. Eztendöben, Honnad zegin Aniam el hozuan, ismegh adott Sopronban az Nenemhez Watthäy Sussanna hazahoz, oskolaban ualo thanettatasom uegwll.

Watth:
Palhalala.

Holott mikoron ualamennire fondomenthomott uettem uolna mar az Tanúlsagban, szegin Battiam Watthäy Pall, (az Oskolatt regen el hagiuan) Nemett uýuarban, az Thekentetös es Nagos Battiani Boldisar uduaraban leuen, az ur Iffiaý között, es az Vrnak kedueben leuen, Bethewült es holt megh zegeni az Hideg Czömörben, Eletenek 20dik Eztendeieben szegin Aniamnak es minden Attiafiának nagi keserues siralmokra, Jelen leuen zegin Aniam halakortt, kinek halala lett azon Nemett Výuarban, zegin Orozthoni hazanall 1582. zent Lucza azoni napia, es Themettetett az Warasi nagi Templomban belöll, mel zegin Aniamnak faidalmas keserwsseget nincz ki megh irhattna erötte;

Oskola el
Hagiasom.

Es lattuan mar minden fiaýtul zegin megh foztattattanak lenni, egiedwll en cziak maraduan, mint Ania el ieduen zegin hogi enis megh halok, ha thwle thanoll lezek, ugian azon Eztendeöben, uitetett ki zegin az Oskolabúll es Tanúlsagbúl, eleg tudattlansagban, nekem elege nagi Karomra, mell dolgokkall, Az Aniak giakran, nagi karokatt zereznek, az ö Giermekeknek effelekell, Gondoluan az eö Anniaj zerelmekhez kepest azt, hogi ha az eö giermekek twlcök el thauozandik, es az eö szömök nem latthattiak

Marczalthöy Miklós halála után vette volt Orozthoni el, és leányát, Sárát, Marczalthöytül valót, az agg Orozthoni, az ő fiának Jánosnak vette feleségül, azaz, az atyja Jánosnak, anyjával, és Miklós menyével, a' fia János háltanak. A' melly elsőben való iskolába adatásom lett in anno 1578. és ott mind két esztendőn hogy tanulgtam volna, lett halála szegény öregbik nénémnek 1580. esztendőben, honnand szegény anyám elhozván, ismét adott Sopronyba a' nénémhez Wathay Zsuzsánna házához, iskolában való taníttatásom végül.

Az én iskolába
adatásom.

Holott mikoron valamennyire fundamentomot vettem volna már a' tanulásban, szegény bátyám Wathay Pál (az iskolát régen elhagyván), Német-Újvárbán, a' tekintetes és nagos Batthiányi Boldizsár udvarában levén, az úr ifjai között, és az úrnak kedvében levén, betegült és holt meg szegény a' hideg csömörben, életének 20-dik esztendejében szegény anyámnak és minden atyjafiainak nagy keserves siralmokra, jelen levén szegény anyám halálakor, kinek halála lett azon Német-Újvárbán, szegény Orozthoni házánál 1582. szent Lucza asszony napján, és temettetett a' városi nagy templomban belől, melly szegény anyámnak fájdalmas keserűségét nincs ki megírhatná érette.

Wathay
Pál halála.

És látván már minden fiaiul szegény megfosztottnak lenni, egyedül én csak maradván, mint anya elijedvén szegény, hogy én is meghalok, ha tőle távol leszek, ugyan azon esztendőben vitetett ki szegény az iskolából és tanulásból, elég tudatlanságban, nekem eléggé nagy káromra; melly dolgokkal az anyák gyakran nagy károkat szereznek az ő gyermeküknek, effélékkel gondolván az ő anyai szerelmükhez képest azt, hogy ha az ő gyermekük tőlük eltávozik, és az ő szemük nem láthatják,

Oskola el-
hagyásom.

meg halnak, mely dolog penig all cziak az Istennek hatalmaban.

Thouabba mikoron ott hon Hazamnal mar uolnek nagi zabadzagban, (kinekemigen teczik uala akor) Es Zegin Battiam Mesteri Janos Agaraiuall keduemre ualo niulazattban, es Vehm louak tanetasaban uolnek foglalatos, (zep keues Mene-swñk leuen) az Kathonasagnak cziak Eöruendek uala, Azmel keözben szegin Batiam Mesteri Janos meg Jöuen Thihanbull, minell akor ottualo Capitan uolt, sok keresim uthan zegin Aniamtül meg nierem hagi engemis az Battiammall be bo-czasson Thihanban, kittmeg nieruen be menek zegin Battiammall, Bemenuen azertt uoltam, lakuan ott. 6. holnapig, in Anno 1584. eztendöben, Holott az Ittaltt, Kathonalkodast, es az Vegbeli Allapattnak első rezett kezthem elsőben thanülgattnj.

Tihanban
lakasom.

Honnand Martinsban, mas Eztendeöre meg Jöuen, es io Vastag Ifiusagbeli allapatban mar leuen, Valamennire az zerelmeskedett hatt Ezemben uettem uolt, ki zegin Aniamnak nem teczuen, es megh böntettuen, uele meg haboradam, Es budosni akaruan indulnom, szegin Battiam Mesteri Janos, Paparül megh hiua, de ugian nem teczhettuen semikentt az hon lakas, mindenkör ky Wagiodom uala az Vegekben.

Az en Kathonalkodasom, es szellielualo szolgálaton, forgottsagimnak megh irasa köüetkezik.

Mikoron azertt latta uolna szegin Aniam, es teöb Attiamfiay, hagi Istenteöll az Kathonalkodasra uolna hi-natalom, Es Nadasdi Ferentz az Papaj Bezpremi, es teöb körwll ualo Vegbeliekell, (Thelen az Balathon Jegen altall menuen) Koppant megh uettek uolna, Papan az Kothiauetiekortt, eg Louat 100 Talleron Vetetek az Aniammall, Es ugian ott, akaruan sok fw bizott uraim, es

meghalnak, melly dolog pedig áll csak az istennek hatalmában.

Továbbá mikoron otthon házamnál már volnék nagy szabadságban, (ki nekem igen tetszik vala akkor), és szegény bátyám Mesteri János agaraival kedvemre való nyulászatban, és vehemlovak tanításában volnék foglaltos, (szép kevés ménesünk levén), a' katonaságnak csak örvendek vala, a' melly közben szegény bátyám Mesteri János megjövén Tihanyból, mivel akkor ott való kapitány volt, sok kérésim után szegény anyámtul megnyerém, hogy engem is a' bátyámmal bebocsásson Tihanyba, kit megnyervén, bemenék szegény bátyámmal, bemenvén azért, voltam, lakván ott 6 hónapig in anno 1584. esztendőben, holott az itt állt katonálkodást, és a' végbeli állapotnak első részét kezdém elsőben tanulgatni.

Tihanyban
lakásom.

Honnand martiusban más esztendőre megjövén, és jó vastag ifjúságbeli állapotban már levén, valamennyire a' szerelmeskedést hát eszembe vettem volt, ki szegény anyámnak nem tetszván, és megbüntetvén, vele megháborodám, és budosni akarván indulnom, szegény bátyám Mesteri János Pápárúl meghiva, de ugyan nem tetszhetvén semmiként a' hon-lakás, mindenkor kivágyódom vala a' végekbe.

Az én katonálkodásom, és széllel való szolgálaton forgottságimnak megírása következik.

Mikoron azért látta volna szegény anyám, és több atyámfiai, hogy istentől a' katonálkodásra volna hivatalom, és Nádasdy Ferencz a' pápai, beszprémi, és több körül való végbeliekkel, (télen a' Balaton jegén általmenvén), Koppánt megvették volna, Pápán a' kótyavetyekor egy lovát 100 talléron vétették az anyámmal, és ugyan ott akarván sok fő bizott uraim és

Attiamfiaÿ zerzeni, az Wrhoz Nadasdihoz Bodonhelre, miuell akkor ott szaz Louassa uolt, nem uen be Hadaban monduan hogi nincz hell, Kiertt soha az en Elethemben nem len az uthan keduem az io Wratt szolgalmom, noha uegre örömost oztan uette uolna szolgalthom,

Gondolkoduan azertt azen Iffiusagom Erthelme szerent is, es nemell Attiamfiaÿ, s Barathim tetzese, intesebwlis, hogi az en Attiam es Aniam eörekeben uolna iob nekem, Czezneken szolgalmom, szerzödem oda 4 Paripauall, in Anno 1585. mel szegin Aniamnak nem teczik uala, miuell az Czeznek Wara, az Töröknek igen Vtaban uala, es az Czatazoktól fogh hellien uala, felttuen szegin uezedelemtüll, De az ur Isten zent kegielmessege zerentt megh otalmazuan minden ot laktomban, megh tarta uezedelemtüll, Holott mikoron lattam es Ezemben uettem uolna, hogi az ottualo Capitan Ogronfi Istuan az en keuesemet, es Eöröksegemnek Jöuedelmet, minden felöll uonna, az mit zegin Attiam halalatúl foguan az kitt meg zokott uala, nem tührhettuen az sokatt, meg haborodam úele, Es. 11. Holnapianak ott lakasom utan, az Mustran buczut úek az heltüll, meg monduan az Capitanak hogi oli Heltt, es Capitantt keresek, mel'nek segetsegeuell megh akarom otalmoznom az En örökömet, Nem sokatt kesuen es lakuan azertt Haszamnall, ismeg szerzödem, Nagi Giörben, 1586. Ez-tendöben, ket Paripauall szegin Tomacz, maskepen Gregoroczi Vincze hadaban ki akkor Giöri Vice Capitan uala, miuel penig akorban Giör fvw hell leuen, sok fvw Nemes es Vitezleö rend lakia uala, nem mindgiartt, harom es 4 Paripauall uettenek be az ott ualo hadban mindentt, etc.

Mell nagi Giörbwil kemenben kezdem az Czezneki Joszagomatt birnom, es Jöuedelmet magamhoz zolgal-tattnom, ki foglalluan lassan lassan az Capitan kezewüll, tar-

Czezne-
ben ualo
Lakasom.

Czezne-
bwil ki
buczuza-
som.

Giörben
ualo zer-
zödosöm.

atyámfiat szerzeni az úrhoz Nádasdyhoz Bodonhelyre, mivel akkor ott száz lovasa volt, nem vén be hadába, mondván, hogy nincs hely; kiért soha az én életemben nem lén azután kedvem a' jó urat szolgálnom, noha végre örömet osztán vette volna szolgálatom'.

Gondolkodván azért az én ifjuságom értelme szerint is, és némelly atyámfiat 's barátim tetszése intéséből is, hogy az én atyám és anyám örökében volna jobb nekem Csesznekben szolgálnom, szerződém oda 4 paripával in anno 1585. melly szegény anyámnak nem tetszik vala, mivel a' Csesznek vára a' töröknek igen útában vala, és a' csatázóktól foghelyen vala, féltvén szegény veszedelemtől; de az úr isten szent kegyelmessége szerint megóalmazván minden ott laktomban, megtarta veszedelemtől, holott mikoron láttam és eszembe vettem volna, hogy az ottvaló kapitány Ogronfi István az én kevesemet és örökségemnek jövedelmét minden felől vonná, a' mint szegény atyám halálátul fogva a' kit meg szokott vala, nem türhetvén a' sokat, megháborodám vele, és 11 hónapjának ott lakásom után, a' mustrán búcsút vék a' helytől, megmondván a' kapitánynak, hogy olly helyt, és kapitányt keresek, mellynek segítségével meg akarom óalmaznom az én örökömet, nem sokat késvén és lakván azért házamnál, ismét szerződém Nagy-Györben, 1586. esztendőben, két paripával szegény Thomacz, másképen Gregoróczi Vincze hadába, ki akkor győri vice-kapitány vala; mivel pedig akkorban Győr főhely levén, sok fő nemes és vitézljő rend lakja vala, nem mingyárt, három és 4 paripával vettenek be az ott való hadba mindent, etc.

Melly Nagy-Györből keményben kezdém a' cseszneki jószágomat birnom, és jövedelmét magamhoz szolgáltatnom, kifoglalván lassan-lassan a' kapitány kezéből tar-

Csesznek-
ben való
lakásom.

Csesznek-
ből kibú-
csuzásom.

Györben
való szer-
ződésom.

tomaniatt mind Adöyauall, Fw Embereknek azertt mikoron ismeretekben iutottam uolna, es iobban iobban keduekben, Vek fundamentomott az Emberseghthanulasban, Es lattuan zegin Hadnagiomis forgolodasomatt es nem Rest uoltomat 4 Parpiaual ualo fw legensegre Emelt uala, Es ig' zelliell hathonaskoduan s — ott mar nehani Eztendeig lakuan, az Czatazokkall giakran zerenczek probalason forgolottam uolna, Egiszent Egied Napian, in Anno 1588, az Melegh Heginel, az Nyeky Wölgiben, az Szekes feieruari utatt lesnenk, Talalank, ualami Malomban menö 7. szekerrell leuö gialog Törökökre, kik mint 35. ualanak, es mi 20 Lo-uall. Kikre raiok wttuen, es en mint egi io keöllö, Kopiamatt, (közikben öklöluen) egiken ellrontam, holott az iob Czombomatt puskauall altal löuek az Törökök, es az Louamnak, ki föslött io, es szep szabasu uala, az szwgie mellett az iob Lapidczkaiatt, azon wtkeözettben dardauall altall uerek, De magamatt az ur Isten meg otalmazuan el Esestwll, megis ki uin közölök, Es az Törökök teöbbe-kettis meg sebesettuen köztök, es megis öluen, eöket nagi karinkall el hagiank. Az teöb Kathona tarsaim penigh engem mint igen sebesst, (Czakuaratt egi koczett foguan,) azon koczin Thataban uinek, Holott szegin Papi Geörgi, ki akor ottfw Capitan uala, fogadgia Isten nekü, sok io Embersegell leuen. 16. napig ott fekwuen, giogietatott es gondomatt uiselte.

Nehan' Eztendeökig azertt megis mind ezek utan Geörben lakuan Joszagom otalmazasaertt, len halala szegin Vice Capitanomnak Gregoroczi Vinczenek, mell'nek halala utan len Jöuese az fw Kiralkepesegre ugian azon Geörben, Groff Ferdinand ab Hardegk Wr,

Mikoron azertt Irtanak uolna 1593. Eztendöben az uü Kalendarium zerent ualo Zentt Giörgi napian, el hozuan az en szegin Zwle Aniamnakis halalanak ideiett,

Sebben
először
ualo Ese-
sem.

Zegin Ani-
am Halala.

tományát mind adójával. Fő embereknek azért mikoron ismeretükbe jutottam volna, és jobban - jobban kedvükbe, vék fundamentomot az emberség - tanulásban, és látván szegény hadnagyom is forgolódásomat és nem rest voltomat, 4 paripával való főlegénységre emelt vala, és így széllel katonáskodván, 's ott már néhány esztendeig lakván, a' csatázókkal gyakran szerencse-próbáláson forgolódtam volna, egy szent Egyed napján in anno 1588. a' Meleg hegynél, a' Nyéki völgyben, a' székesfejérvári utat lesnénk, találánk valami malomba menő 7 szekérral levő gyalog törökökre, kik mind 35. valának, és mi 20 lóval. Kikre rájuk ütvén, és én mint egy jó küllő kopjamat (közikbe öklölvén), egyiken elrontam, holott a' jobb czombomat puskával általlövék a' törökök, és a' lovamnak, ki feslett jó és szép-szabású vala, a' szügye mellett a' jobb lapiczkáját azon ütközetben dárdával általverék: de magamat az úr isten megóttalmazván eleséstül, mégis kivin közülök, és a' törökök többeket is megsebesítvén köztük, és meg is ölvén, őket nagy kárinkal elhagyánk. A' több katona - társaim pedig engem mint igen sebest (Csákvárott egy kocsit fogván), azon kocsin Tatába vinek, holott szegény Papi György, ki akkor ott fő kapitány vala, fogadja isten neki, sok jó ember-séggel levén, 16 napig ott fekvén, gyógyíttatott és gondomat viselte.

Sebbe
először
való
esésem.

Néhány esztendőig azért mégis mind ezek után Györben lakván jószágom óttalmazásaért, lén halála szegény vice - kapitányomnak Gregoróczi Vinczének, mellynek halála után lén jövése a' fő - királyképessegre ugyan azon Györben gróf Ferdinánd ab Hardegh úr.

Mikoron azért irtanak volna 1593. esztendőben az új kalendáriom szerint való szent György napján, elhozván az én szegény szüle - anyámnak is halálának idejét

Szegény
anyám
halála.

Waradra
ualo
Menesem,

Jo Vensege koran, az az mint Ideienek 58. Eztendcie koran nem maga megh untt roshattsagban, az kegielmes Vr Isten: ueue ki ez Vilagbül Napkelettkortt zintthen, az Raba felöll ualo kis Boltban, kitt szegin Nenemmell Wathaÿ Annaual Themettwñk zegin Attiam melle az kis Vagi Zentt Egihazbanj, etc. Az kiralkepe penig bizuan neminemö dolgott ream, kezerette Waradaiara Boczkaÿ Istuanhoz be mennem, miuel penig az Nenemet, feleséget Boczkaÿnak, ugianis soha nem latam uala, magamnakis uala akarathom az Vttra ualo oda menesre, Azhoua ugian azon. 93. Eztendöben Giaz ruhában be menek Szekelhidra, Waradra, es Kerskiben, miuel akor Boczkaÿ Waradi fñ Capitan uala, Holott Thalaluan Nenemett Vrauall egietemben Attiafisagoskepen fogaduan zerettettel lathanak, az houa uoltt kesesem harom holnapig.

Feieruar
alatt
ualo hartz
es ott szere-
neczet-
lensege
irattatik.

Az kiralkepetwl ram bizott dolognak azertt mikoron ott gondgiatt uiselthem uolna, es haza igiekeztem uolna, Boczkaÿ Istuan, es feleségetwl meg aÿandekoztattam uolna giöngeden: Futek ky azmi feldeönkre, Mindzentthonak az utollian, Holott Thalaluan az kiralkepet, hatt Reö Komaromnall az Duna mellett Haddal fekezne, miuel Szynan Bassa adig mig en oda le Jartam uala, Bezpremet Palotatt ell uette uolt az mienkteöll.

Az meli Tabortt lattuan, Hazamhoz sem menek, hanem az hon maratt Louaim, Zolgaim, es Zerzamymertt kövlduen, miuel 6. lora maruala fizetesem, az kiralkepe mellett maradek. Honnad hogi Zekesfeieruar ala indultok uolna, az Ingouan es Sziget uarast megh ueuen, es minden morhaiokatt el nieruen az Feieruariaknak, az Budaj Bassa rank Jöue, Es az Zentt Boralua azoni Harasztia zeleben, Az Almasi Vtnall, uele meg vttkeözenk, ugian azon 93. Esztendöben, Zent

jó vénsége korán, azaz mint idejének 58. esztendeje korán, nem maga megunt roskadtságban a' kegyelmes úr isten vevé ki e' világbul napkeletkor szintén, a' Rába felől való kis boltban, kit szegény nénémmel Wathay Annával temetünk szegény atyám mellé a' kis vági szentegyházba, etc. A' király képe pedig bizván néminemű dolgot reám, kényszerite Várad tájára Bocskay Istvánhoz bemennem, mivel pedig a' nénémet, feleségét Bocskaynak, ugyanis soha nem láttam vala, magamnak is vala akaratom az útra való oda menésre, a' hová ugyan azon 93. esztendőben gyász ruhában bemenék Székelyhidra, Váradra és Kerskibe, mivel akkor Bocskay váradi fő-kapitány vala, holott találván nénémet urával egyetemben, atyafiságosképen fogadván, szeretettel látának, a' hová volt késésem három hónapig.

Váradra
való
menésem.

A' király képétül rám bizott dolognak azért mikoron ott gondját viseltem volna, és haza igyekeztem volna, Bocskay István, és feleségétül megajándékoztattam volna, gyöngéden futék ki a' mi földünkre, mindszen hónap az utólján, holott találván a' királyképét, hát Rév-Komáromnál a' Duna mellett haddal fekesznek, mivel Szinán basa addig, mig én oda le jártam vala, Beszprémet, Palotát elvette volt a' miénktül.

Fejérvár
alatt való
harez és
szeren-
csétlenség
iratik.

A' melly tábort látván, házamhoz sem menék, hanem a' hon maradt lovaim, szolgálaim és szerszámimért küldvén, mivel 6 lóra már vala fizetésem, a' király képe mellett maradék. Honnand hogy Székesfejérvár alá indultunk volna, az Ingovány és Sziget várost megvevén, és minden marhájukat elnyervén a' fejérváriaknak, a' budai basa ránk jöve, és a' szent Borbála asszony harasztja szélében, az almási útnál vele megütközénk, ugyan azon 93. esztendőben, szent

Imre kiral napian, kitt az Isten meg Vere altaluk minden hadauall az Jantzar Agatt eleuenen meg foguan, Holott nekemis azon első űtkezet kortt az Niergem el fordula, es az feldre Esuen egi Meztelen Pallossall, az Louam el futa az futo Törökökkell ki Jö uala, es az Seregnék az kibe ualek egi reze altalmenuen raitam miuel elől az Szazlok alatt estem uala ell, cziak az Isten tarta hogi minden Leölkömet, Belemet ki nem tiprak az Louasok, de az Isten es Fegiuerink szerzam segettség leuen, elethem meg tartatek, Honnan meg teruen azon Thelen uolt Lakasom Czeznekben az Capitan helett.

Watth:
An: Ha-
lala.

Ezkepen azertt mikor megh haborodott uolna az kett Czazar es mind az Orzagh es az frig' fell bomlott uolna, mar Eztergam ala kezeűlnenk, lett halala zegin Nenemnekis, Watthaű Annanak Walthon, 1594. az eö szent Geörghi napian, megh szaluan azertt Eztergamott, hogi szokal sokall ezt meg ne iriam, len alola ismeg el pironkodasunk.

Giörnek
meg szal-
lasa.

Szinan Bassa fell Juttuan ismeg 1594. Eztendeöben zömönk előtt Thatatt harmad napra meg neue Papitul, papitt ki boczattuan belöle, es fellieb szaluan azonkepen Zent Martont, Es műs mas felöl az az belöll az Duna mellet Geörfele fel Ballaguan, len meg szallasa ugi Geörnekis Szinan Bassatul azon Eztendöben, kis Azoni Napian. 9. orataiban, etc. Holott az kathonakatt az kiralkepe kű szalletuan az Warasbüll, reuekre rendelte uala, az Duna melle hogi ott az Thatartul otalmaznank az Dunatt, De nemi űdöre altal Jöuen az Dunan az Thatar

Masodzor
ualo meg
sebwle-
sem.

uztatassall, Es, műs az Taborbeli Nemett fegiueresekell es teöb kathonakall az Szauaű Vgarokon raiok indulank, holott előll iaro seregben leuen en, az Tatarok Nillall az Balogi labomatt altall Löuen az szaram Czontiatiss

Imre király napján, kit az isten megvere általunk minden hadával, a' jancsár agát elevenen megfogván, holott nekem is azon első ütközetkor a' nyergem elfordula, és a' földre esvén egy meztelen palossal, a' lovam elfuta a' futó törökökkel ki jő vala, és a' seregnek, a' kiben valék, egy része általmenvén rajtam, mivel elől a' zászlók alatt estem vala el, csak az isten tarta, hogy minden lelkömet, béletem ki nem tiprák a' lovasok, de az isten és fegyvereink szerszáma segítség levén, életem megtartaték, honnan megtérvén, azon télen volt lakásom Csesznekben a' kapitány helyett.

E'képen azért mikor megháborodott volna a' két császár és mind az ország és a' frigy felbomlott volna, már Esztergam alá készülnénk, lett halála szegény nénémnek is, Wathay Annának Valthon 1594. az ó szent György napján, megszállván azért Esztergamot, hogy szókkal sokkal ezt meg ne irjam, lén alóla ismét elpironkodásunk.

Wathay
Anna ha-
lála.

Szinán basa feljutván ismét 1594. esztendőben, szemünk előtt Tatát harmad napra megvevé Papitul, Papit kibocsátván belőle, és felebb szállván azonképen Szent-Mártont, és mi is más felől, azaz, belől a' Duna mellett Győr felé fel ballagván, lén megszállása úgy Győrnek is Szinán basától azon esztendőben, kis asszony napján 9 óra tájban, etc. Holott a' katonákat a' király képe kiszállítván a' városul, révekre rendelte vala a' Duna mellé, hogy ott a' Tatártul ótalmaznánk a' Dunát, de némi időre általjövén a' Dunán a' Tatár usztatással, és mi is a' táborbeli német fegyveresekkel és több katonákkal a' szávai ugarokon rájuk indulánk, holott előljáró seregben levén én, a' tatárok nyíllal a' balogi lábamat általlövé, a' száram csontját is

Győr meg-
szállása.

Másod-
szor való
megsebü-
lésem.

meg hattuan, Sebben esem, De az Tatarokatt az Dunanak ismeg ugrattuan sok Ezer köztök meg Jua az Dunatt, etc. Meli sebesegemben Geörben mint 15 Napig fekuen, nem bizhatam magamatt, Hanem Zombatthelre Hersenczi Janos sogorom Hazahoz uitettuen magamatt, lett maid harmadfel holnapig giogiulasom.

Papa uc-
zese.

Azomban penig Gieör eluezuen. es Papatis puztan hagiuan az Magiarok, Es Nemetekis benne leuen, kiben Turi Farkas Capitan kepe, uolt, az en Waghi Jozzagom- is mind el puztulan Rabakózel de Egestewll megis az Wagi falu meg maraduan Marattanak meg az Casteli- ban megis megh az en Ispanom zolgaim, es futott zegensegh, mel feld akorban minemő zörniwseghen uolt, es mind az Egez Rababelsö fel mind Beczigh es remw- lesben, nincz aztt ki megh Irhattna.

Az Geöri Kathonakban penig az kik megh maratta- nak uala, az Geör alol ualo el futasban, es egieb Har- czokban, Rendelte es zallettotta eöket Matthias Hertze gh Ouarban, Houaualo minell enis ualek, es az Sebbwll mar megh erössettem uala, menek be Ouar- ban, hagi en fizetesemet fel ueuen teöbe ott ne maradnek.

Owarban
ualo La-
kasom.

De mikoron az Mustra nem mindgiartt el Jwtt nol- na, (azmint en remenlem uala) Az ottualo Nemett Ca- pitannak teczuen zolgalathom, meg marazta az helben. Mel' helben iobban iobban forgoloduan Es mind Vitez- leö Nepnek fw es Vice Capitanomnak, seött meg az Menieczkeknekis keduekben iutottam uolna, Az fw Ca- pitan kinek Sidmont Hagir uala neue, in Anno. 1595ben 25. Lora ualo Hadnagisagott szerze, es 8. lora ualo fizetest, azmelhelben azmi keues Idön lakhatam, Ele- themett mondom keduemre Elem, igaz Iffiu legennek modgiaszerent, Jo Zolgaim, Louaim es Agaraim iok leuen.

Hadnag'-
saghra
ualo első
allasom.

meghatván, sebbe esém, de a' tatárokat a' Dunának ismét ugratván, sok ezer köztük megivá a' Dunát, etc. Melly sebeségemben Győrben mint 15 napig fekvén, nem bízhattam magamat, hanem Szombathelyre Hersenczi János sógorom házához vitetvén magamat, lett majd harmadfél hónapig gyógyulásom.

Azonban pedig Győr elveszvé, és Pápát is pusztán hagyván a' magyarok és németek is benne levén, kiben Túri Farkas kapitányképe volt, az én vági jószágom is mind elpusztulván Rába közel, de égestül mégis a' Vági falu megmaradván, maradtanak meg a' kastélyban mégis az én ispánom, szolgálaim, és futott szegénység, melly föld akkorban minemű szörnyűségben volt, és mind az egész Rába belső fél mind Bécsig, és rémülésben, nincs, azt ki meg irhatná.

Pápa
veszése.

A' győri katonákban pedig a' kik megmaradtanak vala, a' Győr alul való elfutásban és egyéb harcokban, rendelte és szállította őket Mátyás herczeg Óvárba, hová való mivel én is valék, és a' sebbül már megerősödtem vala, menék be Óvárba, hogy én fizetésemet felvevén, többé ott ne maradnék.

De mikoron a' mustra nem mingyárt eljött volna, (a' mint én reményelem vala), az ottvaló német kapitánynak tetszvéen szolgálatom, megmarasztá a' helyben. Melly helyben jobban jobban forgolódván és mint vitézlő népnek fő és vicekapitányomnak, sőt még a' menyecskeknek is kedvükbe jutottam volna, a' fő-kapitány, kinek Sidmont Hagir vala neve, in anno 1595. 25 lóra való hadnagyságot szerze, és 8 lóra való fizetést, a' melly helyben a' mi kevés időn lakhattam, életemet, mondom, kedvemre élelem igaz ifjú legénynek módja szerint, jó szolgálaim, lovaim és agaraim jők levén.

Óvárban
való laká-
som.

Hadnagy-
ságra való
első állá-
som.

Ismeg
Owart el
hagiasom-
nak oka.

Ott Lethemnek azertt mintt kett Eztendeie utan, len
megh fogtatasa, Egi Battiamnak az fű Capitantul Chiabi
Mihal neuőnek ki az helben fű Waida uala 300 gialognak,
arulossagnak szine alatt, kű igen igaz es theökellethes Jam-
bor fű Emberuala, s nagi Artattlan, Az Capitanommali ue-
gette megh haborodam, Es el akaruan haginom az Helt bu-
czuzam az Capitantul, de eő minel igen roz Emberuala,
nem akar uala el boczattni, es en meg izennem neki,
hogi nem lakom Capitansaga alatt mint ollian roz Em-
bernek, Tartoztatasa ala uete engemis, ugi hogi ne le-
gien szabad eő hire nekűll sohous kű mennem, Es az
Warasbul kű 45. napig nem uolt szabad sohous men-
nem, de zelliel rezegeskednem az Warasban zabad uolt.

Ouarbul ki
Menesem.

Fel boczattuan azertt Herczeg Vrunkhöz enis egi
Emberemett, paranczolatott hozek az Capitanra hogi fell
boczasson eő felsegehez igassagom megh bezelnj, nem
akaruala ugis el boczattnj, De en Egikoron Louaimatt
Niergelttettuen ki menek az kapun, es felmenek Poson-
ban az Herczeghez akor ott lenen az Giwlesben, Ho-
lott szegin Nadasdi Wram segettsegeuell meg mene-
keduen, minden ram zerzett giwleölsegbull, menek Sar-
uara szolgalatra.

Saruara
ualo zer-
ződesem.

Hous miuell annak elötteis hiuatalom uala, mind
az Wrtul smind szegin Capitanomtull Marothi Mi-
haltull, Eöttuen Louon Hadnagisagott ada az Wr, az
feiedelem zolgai között ualo fizetesen, kik Papabul,
Bezprembűll ualok ott tartattnak uala, az kiknek az
Vr utan fű Capitanniok uala, zegin Marothi Mihall, etc.
In Anno 1597.ben ezek mind leuen.

Papanak
megh uc-
tele es ott-
ualo la-
kasom.

Nem sokatt lakhattuan azertt Saruarathth ugian
azon Eztendeöben, len megh szállasa Papanak az Tö-
rökre szegin Swartzenburgtul, azmel' heltt az Vr Is-
ten köröztien kezben aduan ugian 1597 Eztendeöben,

Ott létemnek azért mint két esztendeje után lén megfogatása egy bátyámnak a' fő-kapitánytul, Chiabi Mihály nevűnek, ki a' helyben fő-vajda vala 300 gyalognak, áru-lóság színe alatt, ki igen igaz és tökéletes jámbor fő-em-ber vala, 's nagy ártatlan, a' kapitányommal végette megháborodám, és el akarván hagynom a' helyt, búcsú-zám a' kapitánytul, de ő, mivel igen rossz ember vala, nem akar vala elbocsátni, és én megizeném neki, hogy nem lakom kapitánysága alatt mint olyan rossz embernek, tar-tóztatás alá vete engem is, úgy, hogy ne legyen szabad ő hire nélkül sohová kimennem, és a' városbul ki 45 napig nem volt szabad sohová mennem, de széllel részegesked-nem a' városban szabad volt.

Ismét
Óvárt el-
hagyá-
somnak
oka.

Felbocsátván azért herczeg urunkhoz én is egy em-beremet, parancsolatot hozék a' kapitányra, hogy felbo-csásson ő felségéhez igazságom' megbeszélni, nem akar vala úgy is elbocsátni; de én egykoron lovaimat nyergeltet-vén, kimenék a' kapun és felmenék Pozsonyba a' herczeg-hez, akkor ott levén a' gyűlésben, holott szegény Ná-dasdy uram segítségével megmenekedvén minden rám szerzett gyűlölségből, menék Sárvárra szolgálatra.

Óvárbul
kimené-
sem.

Hova, mivel annakelőtte is hivatalom vala, mind az úr-tul, 's mind szegény kapitányomtul Maróthi Mihálytul, ötven lovon hadnagyságot ada az úr a' fejedelem szolgálji között való fizetésen, kik Pápából, Beszprémből valók ott tartatnak vala, a' kiknek az úr után fő-kapitányuk vala szegény Maróthi Mihály, etc. In anno 1597. ezek mind levén.

Sárvárra
való szer-
ződés.

Nem sokat lakhatván azért Sárvárrott, ugyan azon esztendőben lén megszállása Pápának a' törökre sze-gény Schvartzenbergtul, a' melly helyt az úr isten keresztyén kézbe advá ugyan 1597. esztendőben,

Pápának
megvétele
és ott való
lakásom.

Augustus Holnapban, len nekünk az Saruari Hadnak az az 400 Louasnak es 500 Gialog Haiduknak oda rendeleseünk fő Capitanunk leuen azon megirtt Marothi Mihály.

Bezprem-
ben ualo
Lakasom
es mara-
dasom.

Ismeg masodik Eztendeoben az az 1598ban len Thaborban szallasunk, az holott, Sberben ismeg Palotatt Bezpremett Thihantt, Wasontt es Gezttest, egizer-smindualo utonkban meg Venk, Holot Ismeg en maradek az en Hadnagisagombeliekell es ismeg 50 louas Kathonakall Bezpremben, Eleg puzta es szik leuen mind lo Elesegből smind Egieből, Azon helnekis Capitania leuen mind Papauall egietemben, Marothi zegin.

Első Hazassagomnak meg Irasa köüetkezik.

Mikoron annak okaertt az Niomorultakon mindenkoron köniörwllő Isten, az Eő hűueit meg thekenttuen, azon 1598. Eztendeoben ki kelettkortt az az Husuett utan ualo Wasarnapra uiradon, az ő czudalathos kegielmessegeből Geörtt kerezttien kezben atta uolna, Es az en szegin niomorult Haszam es Waghý Jozzagomis szepen meg szabaldulth uolna, es az reghi Allapatt zereutt az EleöbýWeghazak mind köröztien kezeben ismegh keröltek uolna, kezdem ismeghEpettgettni regi hazam taiatt, azmel'Waghi Hazam körwll sohol sem kertt sem Maior egi karo üegig nem uala, az köwfalnal egieb. Az en kegielmes Istenömmnek azertt zentt Leölke uezerleseből, es szegin Capitanomnak Marothý Mihalnak inteseből Hazassagra gondolam magamatt, Es In Anno 1599. Valaztam magamnak Hazas tarsúl, az Nchaý Witezleő Wicaý Istuan Eözüegiet Lonsom, Az Nemes es Nemzetös Ladoný Annatth: kinek kezfogasanak napiaa zolgaltatott ugian azon Lonsom Martiusnak 26. Napian.

Ladoný
Anna.Első
kezfoga-
somiratik.

augustus hónapban lén nekünk a' sárvári hadnak, azaz 400 lovasnak és 500 gyalog hajduknak oda rendelésünk, főkapitányunk levén azon megírt Maróthi Mihály.

Ismét második esztendőben azaz 1598ban lén táborba szállásunk, a' holott octoberben ismét Palotát, Beszprémet, Tihanyt, Vásonyt és Gesztest egyszersmind való útunkban megvénk, holott ismét én maradék az én hadnagyságombeliekkel és ismét 50 lovas katonákkal Beszprém-ben, elég pusztá és szűk levén mind ló-eleségből 's mind egyébbül, azon helynek is kapitánya levén mind Pápával egyetemben Maróthi szegény.

Beszprém-ben való lakásom és maradásom.

Első házasságomnak megírása következik.

Mikoron annakokáért a' nyomorultakon mindenkoron könyörülő isten az ő hiveit megtekintvén, azon 1598. esztendőben kikeletkor, azaz, husvét után való vasárnapra virradón az ő csudálatos kegyelmességéből Győrt keresztyén kézbe adta volna, és az én szegény nyomorúlt házam és vági jószágom is szépen megszabadult volna, és a' régi állapot szerint az előbbi végházak mind keresztyén kezébe ismét kerültek volna, kezdém ismét építgetni régi házam táját, a' melly vági házam körül sohol sem kert, sem major, egy karó végig nem vala a' kőfalnál egyéb. Az én kegyelmes istenemnek azért szent lölke vezérléséből és szegény kapitányomnak Maróthi Mihálynak intéséből házasságra gondolám magamat, és in anno 1599 választam magamnak házastársul a' néhai vitézlő Viczay István özvegyét Lóson, a' nemes és nemzetes Ladonyi Annát, kinek kézfogásának napja szolgáltatót ugyan azon Lóson martiusnak 26. napján.

Ladonyi Anna. Első kézfogásom iratik.

Mintthogi pedig akkor zegin Marothi Mihali biria uala Losnak felett az Castelliall, az Wicaÿ Geörginek giermeki utan, Es mindenfele Jöuedelme Losnak szegin Attiamfiatt illethi uala, mig az első ura neuettli uiselte, azmintt az fogadas szegin Marothÿtull es felesagetÿll uala, lattuan mas gondolattiohatt szegin Tarsom, nem akarek kartt Joszaga Jöuedelmenek thennem, etc. Es az Hadakban ualo foglalatossagimis okokatt aduan, Hallaztam az Meniegzönknek Napiatt, mind szinthen, 1600. ezten-deig, azmeliben ugi mint Januariusnak 11 Napian len Menieközö szolgaltatasunk ugian azon Loson, sok fÿ bizott uraink ielen lethekortt. Haza hozuan azertt szegin felesegemett Ladonban miuel, Mihali Castelnak felitt iozagostul, Ladontt, es Gencziatt szegin Tarsom Eörökÿll biria uala stöb Jozzagotis, Es szegin Marothiual minden dolgokrul meg igazottonk uolna, uolt Lakasonk zeginnell kiualtkepen Ladonban.

Meniekö-
zö zolgal-
tatasunk
iratik.

Minel pedig ezközben az Bezpremi Kapitansagott az feiedelem elueuen Marothitull, atta uala eg Groff Thobias neuö fÿ Embernek, azki engem kerttuala mellette maradnom az Vice Capitansagnak tiztiben, nem sok ideie leuen hazassagomnak, Bezprembÿll haza köldem Wagra fÿuelnj az Louaimatt, hagiuan uagi neegi Paripamatt Zolgaimal Bezpremben. Azmel wdökeözben felmenuen mint 600 Thatar Rabakeöznek es az Egez Papocz Videkenek el rablasara, az en Louaÿmatis, mind szegin felesegemnek io Hatt zekeres louajual, es az magam 4 szekeres louauual es egi fÿ Louammall, s Paripakall, az az. 17. Louamatt, 8 Eökremett el ueuen, 3 szolgammatt le Wagian az Mezörÿll uittek mind ell. sok teöb falutt az Kemeniess allatt el Raboluan.

Nagi kar-
uallasim.

Mel karnallasimatt mikoron meg hallottam uolna, Bezpremben, Indulek haza, noha nem uala otthon az

Minthogy pedig akkor szegény Maróthi Mihály birja vala Lósnak felét a' kastéllyal a' Viczay Györgynek gyermeki után, és mindenféle jövedelme Lósnak szegény atyámfiat illeti vala, míg az első ura nevét viselte, a' mint a' fogadás szegény Maróthitúl és feleségétül vala, látván más gondolatjukat szegény társam, nem akarék kárt jószágá jövedelmének tennem, etc. És a' hadakban való foglaltossáim is okokat adván, halasztám a' menyekzőnknek napját, mint szintén 1600. esztendeig, a' mellyben, úgy-mint janariusnak 11. napján lén menyekző-szolgáltatásunk ugyan azon Lóson sok főbizott uraink jelenlétekor. Haza hozván azért szegény feleségemet Ladonyba, mivel mihályi kastélynak felét jószágostul, Ladonyt és Gönczit szegény társam örökül birja vala, 's több jószágot is, és szegény Maróthival minden dolgokrul megigazodtunk volna, volt lakásunk szegenynél kiváltképen Ladonyban.

Menyek-
ző-szol-
gáltatá-
sunk ira-
tik.

Mivel pedig e' közben a' beszprémi kapitányságot a' fejedelem elvevén Maróthitúl, adta vala egy gróf Tobiás nevű fő-embernek, a' ki engem kért vala mellette maradnom a' vice-kapitányságnak tisztében; nem sok ideje levén házasságomnak, Beszprémből haza küldém Vágra füvelni a' lovaimat, hagyván vagy négy paripámat szolgálókkal Beszprémbe. A' melly időközben felmenvén mint 600 tatár Rábaköznek és az egész Papócz vidékének elrablására, az én lovaimat is, mint szegény feleségemnek jó hat szekeres lovaival, és a' magam 4 szekeres lovával és egy főlovammal 's paripákkal, azaz 17 lovamat, 8 ökrömet el vivén, 3 szolgálómat levágván, a' mezőről vitték mind el, sok több falut a' Kemenes alatt elrabolván.

Nagy kár
vallásim.

Melly kárvallásimat mikoron meghallottam volna Beszprémbe, indulék haza, noha nem vala otthon a'

Capitan, az' helt io modgianall hagian, ug' hagi. 7. Napra meg uiza therek, holot mikoron szegin felesegemett Landonban thalaltam uolna, karunkatt egimas zerelmeiertt el feleitenk egimast uigazfalu, egimas Eletett cziak kiuanik uala.

Az holott nem meruen sokatt kesnem Indulek be Bezpremben, szegin felesegem Mihalig keseruen, Juniusnak első Napian.

Papan az
Frantzi-
aktul ualo
rabsagom
iratik.

Mel Vtamban menthemben Erkezem Papa eleiben, Holott mikoron be akartam uolna, szegin Marothi uramal ualo nehan zomra, minel estue fele uala, mennem, az Frantzusok nem boczatanak be, Hanem az Bastiarul izenek be szegin Marothinak kerettuen meg bocziasson, mertt nem boczatnak be az Frantziak, En Penig sött abban semitt nem tuttam uolt, hagi az Arulo Frantziak mar eö magatt eörizett ala uettuen, az Egez Vitezleö Nepett fegiuerektöll meg foztattak uolt, es az Törököknek Papatt meg igerthek uolt, etc.

Azmel' ottlethemett mikoron meg erthette uolna szegin Maroth'y, hatt kerette az Frantzuz Capitantt hagi be eresztessen engem, En penig mar az Hozuklő fele hallattam uala, Es uiza hiuattuan szegin Marothi 8 Magammal be menek Papara, holott szegin soha aznap ky nem Erezthe Waczorara ott marazttuan, de azon nap az Franczuzok ki Boczattnak uala, Azon Eyel azertt igen Juan masnap ky akarok uala mennem, de az Frantzuz Aruloknak mas Eszek iuttuann, az en dolgomban is hallogatast tenek, az az Röüideden meg iruan Hatt ök Zinthen akorra mar uartak az Törököket be Papara, es harmad nap el iuttuan az Törökök mind az Egez Warasbeli Nepet Rabba thenek az Frantzuzok miuell az Varasban felessen ualanak, Es engemis Marothinal Thalalluan, Es sokan az Hazban Puskas es Dardas kezzell

Töröknek
Papattad-
giak az
Frantz.

kapitány, a' helyt jó módjával hagyván, úgy hogy 7 napra meg visszatérek, holott mikoron szegény feleségemet Ladonyban találtam volna, kárunkat egymás szerelmeiért elfelejténk, egymást vigasztalván, egymás életét csak kívánjuk vala.

A' holott nem mervén sokat késnem, indulék be Beszprémbe, szegény feleségem Mihályig kísérvén juniusnak első napján.

Melly utamban mentemben érkezém Pápa eleibe, holott mikoron be akartam volna szegény Maróthi urammal való néhány szómra, mivel este felé vala, mennem, a' francziák nem bocsátanak be, hanem a' bástyáruI izenék be szegény Maróthinak, kéretvén: megbocsásson, mert nem bocsátnak be a' francziák; én pedig sőt abban semmit nem tudtam volt, hogy az áruló francziák már ömagát őrizet alá vetvén, az egész vitézlő népet fegyverüktől megfosztatták volt, és a' törököknek Pápát megígérték volt, etc.

Pápán a'
francziák
tul-
való rab-
ságom
iratik.

A' melly otllétemet mikoron megértette volna szegény Maróthi, hát kérette a' francia kapitányt, hogy beeresszessen engem, én pedig már Hozukló felé haladtam vala, és visszahivatván szegény Maróthi 8. magammal bementék Pápára, holott szegény soha az nap ki nem ereszte vacsorára, ott marasztván, de azon nap a' francziák kibocsátnak vala: azon éjjel azért igen iván más nap ki akarok vala mennem, de a' francia árulóknak más eszük jutván, az én dolgomban is halogatást tének, azaz röviden megirván, hát ők szintén akkorra már várták a' törököket be Pápára, és harmadnap eljutván a' törökök, mind az egész városbeli népet rabbá tevék a' francziák, mivel a' városban felesen valának, és engem is Maróthinál találván, és sokan a' házba puskás és dárdás kézzel

Törököknek
Pápát ad-
ják a'
francziák.

Papan ual- be wttuen fegiuerinktwll meg foztanak, sött Estue En-
lo Wasban göm Chiabÿ Mihallt es szegintt Marothitt Wasban
ueretesem. uerenek.

El szalad-
nj aka-
runk.

Mar azertt ÿl szörniw uezedelem hagi talalt uolna, es minden Morhaiokban felessegek giermekekben az Magiaroknak Sakmantt tettek uolna az Arulok, Es Mÿs szegin Marothiual Chiabi Mihal. Baliarcz Sandor Koppani Peter, es teöb szolgak mint. 15. egi hazban tartattnank, gondolank hagi szabadulasunkban modot keresönk, Es mikoron, mind Marothi, smind en az Wassatt el meczettek uolna, uegezenk aztt hagi az Frantziakatt meg wssök Eyell, az kik tizen, tizen, ugian egi hazban uelönk leuen öriznek uala, szelliel az Egez Mai-theni haza körwl kiben ualank felessen starasatt tartnak uala töbenis, az kikre ket louas legeniet szegin Marothinak ualazttank hagi kezdök legienek, kik nem merenek semitt, az hagiott oran indetany, De en, masnapraiuttuan, bizoniara miuel szegin felessegemett zanuuan, nem szanom uala halalomatt, ra felelek hagi kezdö lezek az dolognak, etc.

Az Franz-
ualo har-
tzom.

Eg' Eyell 15. Napia mar leuen ottualo rabsagonknak, az Vegezes szerentt, ki hiuek egi frantziat az kamora szekre, az holott az Wasamatt le ueuen az Lahamrull, hoza keszwlek az Dologhoz, Es az Kamorazek aÿtaian ky ugarduan meg kapam az frantziatt, es az földre rantam, thwle el akaruan uonnom az szabliatt, De miuel az kamorazek cziak az Pittuarbanuala, es az Francia alattam kialt uala, En ki futamam az Masik aÿton Remenluen hagi az teöb Rabokban lez utan-
nam Jöuendö, es az ott allo strasais, (hagi rettenetes-
sen meg siualkottam uolna) el futa, s Azonkepen az kegielmes Isten ky uin az Masik Haz uduaraban, cziak egi Istuan pap neuö Kathona utannam Jöhettuen, az teöbi

beütven, fegyverinktől megfosztának, sőt este engem, Chiabi Mihályt és szegény Maróthit vasba verének. Pápán való
vasba ve-
retésem.

Már azért illy szörnyű veszedelem hogy talált volna, és minden marhájukban, feleségük, gyermekükben a' magyaroknak zsákmányt tettek volna az árulók, és mi is szegény Maróthival, Chiabi Mihály, Baliarcz Sándor, Koppáni Péter és több szolgák mint 15. egy házban tartatnánk, gondolánk, hogy szabadulásunkban módot keressünk; és mikoron mind Maróthi, 's mind én a' vasat elmetszettük Elszaladni
akarunk. volna, végeznék azt, hogy a' francziákat megüssük éjjel, a'kik tizen-tizen ugyan egy házban velünk levén, őriznek vala; széllel az egész Majthényi háza körül, kiben valánk, felesen sztrázsát tartnak vala többen is, a' kikre két lovas legényét szegény Maróthinak választánk, hogy kezdők legyenek, kik nem merének semmit a' hagyott órán indítani; de én más napra jutván, bizonyára, mivel szegény feleségemet szánván, nem szánom vala halálo-
mat, ráfelelek, hogy kezdője leszek a' dolognak, etc.

Egy éjjel 15 napja már levén ottvaló rabságunknak, a' végezés szerint kihivék egy francziát a' kamaraszegre, a'holott a' vasamat levevén a' lábamrul, hozzá készülék a' dologhoz, és a' kamaraszeg ajtaján kiugorván, meg-
kapám a' francziát és a' földre rántám, tőle el akarván A' franczi-
ákkal
harczom. vonnom a' szablyát, de mivel a' kamaraszeg csak a' pitvarban vala, és a' franczia alattam kiált vala, én kifutamám a' másik ajtón, reménylven, hogy a' több rabokban lesz utánam jöendő, és az ottálló sztrázsa is, (hogy rettenetesen megsivalkodtam volna,) elfuta, 's azonképen a' kegyelmes isten kivin a' másik ház udvarába, csak egy Pap István nevű katona utánam jöhetvén, a' többi

köszwélis egi sem, merth az teöb Eörizeök meg aluan az Aýtott senkitt nem boczattak kÿ.

Papay
Varasban
ualo ke-
rengesem.

Immar azertt az Warasban az Vtczan leuen es Istuan Papis masua futtuan, Vereödem az sok Istrasa között, az kÿs Borsos giörfelöllualo Basta, es az szegelett nag' Bastia köze, az hol az Czatorna uan közel azhoz, holott sem kötelem semi nem leuen, es mindenfelöll az sok strasa körwlem, rászanam magam, es lassan ki hagian az Palank kötőfaia uegere kÿ Vgram az Arokban, Az holott bizoniara cziak meg nem halek, es Ezekben ueuek az Eörzeök, es mig az mas arkon fell maszek adig Annian futanak oda hogi az sÿrön ualo hozam löuestövl az mel granatt dolman kurta raitam uala, kett helen altal menuen az globis, megis magam meg nem sebeswlek, az en meg ualto Cristusom gondgia uiselese altal.

Az Bastia.
kÿ sza-
ladasom
es zeren-
czem.

Igi azertt mikoron az ur Isten czuda nagi Vakmerö prbalasom altall kÿ uitt uolna, Marczaltheöre iutek, az holott el uagatam az Vasatt az fel labomrulis, miuel Papan cziek fel labomat szabadetthattam uala el, Es onnand indulek szegeni felesegemett meg keresnöm.

Szezin fe-
lesegemet
talalasom.

Kÿ mikoron meg Ertette uolna szabadulasomatt, Es enis Mihalinal altal mentem uolnā az Raban, hatt szegin Gioroban előmben iött, kiuel mikoron egimast megh lattok uolna, Es egimast latasan nagi eörömönk lettuołna, halakatt az Istenek adank diczeruen uelem thett nagi hatalmassagarul. mel masodik eörömönk lett, Zentt Iuan nap Estin, Hazassagunknak Eötödik holnapiaban.

Sok karuallasim miatt azertt, (az az 21. louamatt zolgaimal el ueztuen) es magamon is teörtentt szerenczettlensegim miatt, az Bezpremi Vice Capitansagott el

közül egy sem, mert a' többi őrzők megállván az ajtót, senkit nem bocsátottak ki.

Immár azért a' városban az utcán levén, és Pap István is máshová futván, verődém a' sok isztrázsa között a' Kisborsos Győr felül való bástya és a' szegelet nagy bástya közé, a' hol a' csatornya van, közel ahhoz, holott sem kötelem semmi nem levén, és mindenfelől a' sok sztrázsa körülem, rászánám magam', és lassan kihágván a' palánk kötőfája végére, kiugrák az árokba, a' holott bizonyára csak meg nem halék, és eszükbe vevék az őr- zők, és míg a' más árkon felmászék, addig annyian futának oda, hogy a' sűrűn való hozzám lövéstül, a' melly kurta granát- dolmány rajtam vala, két helyen általmen- vén a' golyóbis, mégis magam meg nem sebesülék, az én megváltó Krisztusom gondjaviselése által.

Pápai vá-
rosban va-
ló kerén-
gésem.

A' bástyán
kiszaladá-
som és sze-
rencsém.

Így azért mikoron az úr isten csuda nagy vakmerő próbálásom által kivitt volna, Marczaltőre juték, a' holott elvágatám a' vasat a' fél lábamról is, mivel Pápán csak fél lábamat szabadíthattam vala el, és onnand indulék szegény feleségemet megkeresnöm.

Ki mikoron megéretette volna szabadulásomat, és én is Mihályinál általmentem volna a' Rábán, hát szegény Gyórában előmbe jött, kivel mikoron egymást megláttuk volna, és egymás látásán nagy örömünk lett volna, hálá- kat az istennek adánk, dicsérvén velem tett nagy hatal- masságáról, melly második örömünk lett szent Iván nap estén, házasságunknak ötödik hónapjában.

Szegény
feleségem
találása.

Sok kárvallásim miatt azért, (azaz 21 lovamat szolgálaimmal elvesztvén,) és magamon is történt sze- rencsételenségim miatt, a' beszprémi vice-kapitányságot el-

hagiam, es szegen feleségemmell, hazi lakasnak adam magamat.

Isteny
Ostori
köztönk
Regnal-
nak.
Az Eztendeőben penig, az Istennek harom crös Ostora Egitzersmind Regnall uala, tudni illik az fegiuer, az az szörniw Hadak, Masodik az Pestis, es harmadik az Ehseg, az az oli dragasag leuen, kiualtkepen mint. 2. holnapig, hagi egi Giöri reghi keöböll buzatt. 7. Tal- leron, s haton adnak uala. Es Ladonkörwllis mind szer- then szörnien hálnak uala az Mirig'ben, sött szegin fe- lesegem szolgalo Leani közöllis mar kettöis es Maiori- abul megh holtt uala, Noha ualamennire Waagh felel- mes uala az Czatazo Törököktwll, de miuel sohol sen- ky ott nem halluala, menek oda zegin Tarsommall.

Szegin
Tarsom
halalanak
meg irasa.
Az holott mikoron maid egi holnapigh mar laktam uolna, Egi zomoru es keserues Eyett thamazta az elő Isten azen zegin zerelmes Tarsomnak Elethe uegezesere, az az mindzentthonak 21 napiara uiradon, Az Pestis raita kele, kinek izoniü merge el Jaruan szegentt, ma- sodnapra mind szauaban meg lassudek mind labatul es Ereietwll el Valek,,

Testamen-
tom tetele.
Meg hall.
Melliet mikoron szegin meg ismertt uolna magaban (miuel igen okos Ember uala) hagi megh Hall, keze- rette engem hagi Testamentomosokat hiuassak, sok zep szokall keruen, kit maid nem akarok uala en, Az kitt mikoron megh czelekettem uolna Testamenthomott then, Es minden neucl neuezett morhaiatt, keues köuöll, ne- kem hagia, Es az felseges Isten Nouembernek 2. Nap- iara uiradon, az az Mindzenttnapholtakelue ky ki- uana ez Vilagbul, nekem bizoniara nagi keserues ba- nathomra, es siralmomra. Mel szegin szerelmes Tar- somatt es masodik ABIGAILT, Themettem ugian azon Wagon az kis Waghi Zentt Egi hazban, Kis- faludi Balas suogorom es teöb bizott zomzedim ielen

Szegen-
nek The-
metese.

hagyám, és szegény feleségemmel házi lakásnak adám magamat.

Az' esztendőben pedig az istennek három erős ostora egyszersmind regnál vala, tudnillik a' fegyver, azaz, szörnyű hadak, második a' pestis, és harmadik az éhség, azaz, olly drágaság levén, kiváltképen mint 2 hónapig, hogy egy győri régi köből búzát 7 talléron 's haton adnak vala. És Ladony körül is mind szertén szörnyen hálnak vala a' mirigyben, sőt szegény feleségem szolgáló-leányi közül is már kettő is, és majorjábul megholt vala, noha valamennyire Vág félelmes vala a' csatázó törököktől, de mivel sohol senki ott nem hal vala, menék oda szegény társammal.

Isten ostori köztünk regnálak.

A' holott mikoron majd egy hónapig már laktam volna, egy szomorú és keserves éjet támaszta az élő isten azén szegény szorelmes társamnak élete végezésére, azaz mindszent hónap 21. napjára virradón a' pestis rajta kele, kinek iszonyú mérge eljárván szegényt, másodnapra mind szavában meglassúdek, mind lábátul és erejétül elválék.

Szegény társam halálának megírása.

Mellyet mikoron szegény megismert volna magában, (mivel igen okos ember vala,) hogy meghal, kényszerite engem, hogy testamentumosokat hívassak, sok szép szókkal kérvén, kit majd nem akarok vala én; a' kit mikoron megcselekedtem volna, testamentomot tén, és minden névvel nevezett marháját kevés kívül nekem hagyá; és a' felséges isten, novembernek 2. napjára virradón, azaz, mindszentnapholta-kelve kikiváná e' világból, nekem bizonyára nagy keserves bánatomra és siralmomra. Melly szegényszerelmes társamat és második Abigailt temettem ugyan azon Vágon a' kis-vági szentegyházba Kisfaludy Balás sógorom és több bizott szomszédim jelen

Testamentomtéttele.

Meghal.

Szegénynek temetése.

leuen Themetese kortt. Kiertt köniörgök en Istenöm
En Istenöm, engedmegh ha az the zent Neuednek
diczerethire uagion, hoki az en gondolathom szerentt,
ne legien szegennek otth megh es el Rotthadasa, hanem
megh mas iob Tiztesseges helre houa szantam themetthes-
sem, Es magamatis melleie. AMEN.

Es ig' yl röuid wdön az ur Isten egimastul el ua-
lazta tiznapheian tiz holnapig egiwtt cziak lakhattuan
kedues hazassagnkban, az az mind Hazassaga smind
Halala lett zegin felesegemnek in A. 1600.

Eözüeg'segemnek megh irasa.

Thouaba mikoron szegin felesegemnek Joszagatt
birtam uolna az maga Testamentoma zerentt, az Attia-
faj ugimintt Kisfaludi Balas, kinek első felesegenel egi
nolt zegin Tarsom, nem igazolliak uala az Testamen-
tomott, miuel zegen Tarsom mind en thwlem, smind az
Kisfaludi- ual ualo törüenni-
wnk. az Testamentomott, mel szegin felesegemnek io mod-
dall tett Testamentomatt, helien hagia az Teörüenj, es
nyöban mindent sött megh Itele: Azmel szegin Tar-
somnak ram maradott morhaia, mind Hordo borokall,
Aztagokall, Labas morhanall, es Egieb Ezwst miuel, etc.
az magam egiben Computatioia szerentt teth: 7000. f.
ualott.

Ez wdökezbzen penig miuel Kanisatt Ibrahim Bassa
Saruarat ualó ma-
sodszor la-
kasom. meg uettenala, Es az Feiedelem az Kanisaÿ fizetest ugi-
mintt Ezer louastt es Annj gialogost Saruara rendelttuala,
Enis az Vr kedueiertt, Es Rattkÿ Menihartt Keresceertt
attam uala oda az Fizetesre magamatt, kiualltkepen az
Pöreim otalmazasaertt, holott Eöttuen louon ualo Hadnag-

levén temetésekor. Kiért könyörgök, én istenem, én istenem, engedd meg, ha a' te szent nevednek dicséretére vagyon, hogy az én gondolatom szerint ne legyen szegénynek ott meg - és elrothadása, hanem még más jobb tisztességes helyre, hová szántam, temethessem, és magamat is melléje. ÁMEN!

És így illy rövid időn az úr isten egymástul elválaszta, tiz nap hiján tiz hónapig együtt csak lakhatván kedves házasságunkban, azaz, mind házassága 's mind halála lett szegény feleségemnek in a. 1600.

Özvegységemnek megírása.

Továbbá mikoron szegény feleségemnek jószágát birtam volna a' maga testamentoma szerint, az atyjafiai, úgymint, Kisfaludy Balás, kinek első feleségével egy volt szegény társam, nem igazolják vala a' testamentomot, mivel szegény társam mind éntőlem 's mind a' másikat urátul magtalan vala. De sok fő-bizott uraim és jó barátinknak egyben-gyűjtésükkel törvénynek eresztém a' testamentomot; melly szegény feleségemnek jó móddal tett testamentomát helyén-hagyá a' törvény, és újabban mindent, sőt megitéle; a' melly szegény társamnak reám maradott marhája mind hordó-borokkal, asztagokkal, lábas marhavál és egyéb ezüst-mivel etc. a' magam egybe computatiója szerint tett 7000 f. valót.

Kisfaludy-
val való
törvé-
nyünk.

Ez időközben pedig, mivel Kanisát Ibrahim basa megvette vala, és a' fejedelem a' kanisai fizetést, úgymint ezer lovast és annyi gyalogost Sárvárra rendelt vala, én is, az úr kedviért és Rattky Menyhárt kéréséért adtam vala oda a' fizetésre magamat, kiváltképen a' pöreim ótalmazásáért, holott ötven lovon való hadnagy-

sagom leuen, Menenk az Eztendeöben szekes feieruar ala, az Wrrall, ugi mint in Anno 1601. meliben meg ueuen aztt, es az Wezer Passaualis Hartzolgattuan, miuel segett-segere iött uala feieruarnak, meg otalmazank az Ezten-deöben Isten segetsegenell.

Giöre ualo
igerkeze-
tem.

Ezalatt penig engeöm Egi io akaró fö bizott uram Starsitt kis Farkas, ky Göri Vice Capitan uala, giakor-tanalo Leuel irasual ker uala, hogi melleie menniek szolgalmom Giörre, es ugian azon Taborbanis feieruar ala iruan, ra felelek hogi be menek hozza Görre, es uege-zek mindentt uele, Es haza menuen az Taborbúl, be menek Görre, es rafelelek hogi ha meg otalmazhatt hogi mellette magiaradgiak, es Feieruarban nem köldetem, megh maradok mellette es ky kelettben be menek Geörben.

Masodikzor ualo Hazassagomnak megh irasa köuetkezik.

Iffiabik
Waghi
Susanna.

Hog' irthanak uolna azertt 1602, köniörgek az en kegielmes Istenömnek, hog ennekem mutasson mas Tar-satt, az en szegen meg holt feleségemhelett, kiuel zentt felsegett szolgualan, minden Elethemett zentt akarattia zerentt Rendelhessem, Az melliet az en Istenöm zentt fiaertt meg halgattuan: mutata nekem zentt leölke altall egi Aruath Beöytökön, Aznehaÿ Nemes es Witezleö Waghÿ Janos Eözüegienek leaniatt, Waghÿ Susanna-tth, ugian azon Nagi Waghi Nemzettbüll ualott, az melibeöll az Attiam Annia, az Wen Waghi Susanna uala, azmell ugian Wer zerenttis Attiamfia uala, de thauulualo, job Aniamrul, etc.

Kinek mikoron mind Nemzettsegenek io es tiztesse-ges uolta, mind penig az leannak, io Erkölczefelöllualo io hir, new, hallas, teczett uolna, Januariusnak 4 Napian,

ságom levén, menénk az' esztendőben Székes-fejérvár alá az úrral, úgymint in anno 1601. mellyben megvevén azt, és a' vezér basával is harczolgatván, mivel segítségére jött vala Fejérvárnak, megótalmazánk az'esztendőben isten segítségével.

Ez alatt pedig engem egy jóakaró fő-bizott uram Starsitt Kis Farkas, ki győri vice-kapitány vala, gyakorta való levél-írással kér vala, hogy melléje menjek szolgálnom Győrre, és ugyan azon táborban is Fejérvár alá írván, ráfelelém, hogy bemegyek hozzá Győrre, és végezek mindent vele, és haza menvén a' táborbul, bemének Győrre, és ráfelelém, hogy ha megótalmazhat, hogy mellette maradjak, és Fejérvárba nem küldetem, megmaradok mellette és kikeletben bemegyek Győrbe.

Győrre
való ígér-
kezetem.

Másodiksor való házasságomnak megírása következik.

Hogy irtanak volna azért 1602. könyörgék az én kegyelmes istenemnek, hogy énnekem mutasson más társat, az én szegény megholt feleségem helyett, kivel szent felségét szolgálván, minden életemet szent akarattja szerint rendelhessem; a' mellyet az én istenem szent fiáért meghallgatván, mutata nekem szent lelke által egy árvát Röjtökön, a' néhai nemes és vitéz Vághy János özvegyének leányát, Vághy Zsuzsánnát ugyan azon nagy-vági nemzetsbül valót, a' mellybül az atyám anyja, a' vén Vághy Zsuzsánna vala, a' melly ugyan vér szerint is atyámfia vala, de távul való jobbanámrúl, etc.

Ífjabbik
Vághy
Zsuzsán-
na.

Kinek mikoron mind nemzetségének jó és tisztességes volta, mind pedig a' leánynak jó erkölce felől való jó hír-, névhallás tetszett volna, januariusnak 4. napján

Kez fogasunk.

Sittkey Georgi uramsogorom es Cziraky Moyses Komam altall megh kerethem, kinek kezfogasanak Napia zolgal-tatott az felliöll megh irtt Eztendeöben, es Napon, teöb bizott uraim s Atiamfaj ielen letek kortt Roÿtökön.

Menieggzö zolgalтата:

Miuel penig az Hadakozo wdök es Geörben ualo igierkezethemis előttem uala, Bizott uraim s Attiamfaj thanaczabul, es Egienlö Akarattbul uegezenk egi Röuid Napott az Menieggzö zolgaltatásnak, Az melliet Isten meg aduan Ernwnk, len Menieközö zolgaltatásunk Roÿthökön, Azon zegin Ipam Waghi Ianos Hazanall, in Anno 1602. Februariusnak. 17. Napian, Felesegem Ideienek tizenhett Eztendeös koraban, Es ekepen len az Isten akarattia es uegezese zerent, hagi szaz Eztendeöuell az en Hazassagom előtt, az Nagi Apam Wathay Ferentz (azmintt felliöll meg irtam) Waghi Susannatt, es Enis Wnokoia Wathay Ferent, Waghi Susannatt zaz eztendö utan felesgeöl uettem, mell en Allapathom mint lez Iöuendeöben, En Istenöm, en Istenöm, cziak the thudod, de az kezdeti az en dolgomnak keserwseg len, keues öröm uthan, mint maid alab meg irom.

Szekes Feiuarban ualo rendelesem iratik.

Haza hozuan azertt felesegemet Wagra, miuel mar mind Belsö, kwlsö hazamtaiat meg Epettettem uala ugian io Modon, Maiorrall, es egieb Istallouall, s kertekkell, Be menek Geörre, az Mustra Commissariust ott leluen, Es miuel mar az Neuemett az Feiedelem Registromaban Eöttuen lonon ualo Hadnagisagra be irtak uala: megh monda az Commissarius, hagi eö felsegenek az akarattia, hagi en Feiuarban Menniek, azkit haluan, nehez neuuen bizonniáll, miuell az Feiuar meg maradasa igen ketsegeskepen uala, es mezys uala Hazamtul, Es el akar-nan hadnom inkab mind Hadnagisagott s mind Geörtt nem akarok uala meg maradnom sem be feiuarban mennöm, de az Commissarius es teöb Nemet fw Emberek sok

Sittkey György uram sógorom és Cziráky Mózsés komám Kézfogásunk által megkértem, kinek kézfogásának napja szolgáltatott a' felül megirt esztendőben és napon, több bizott uraim 's atyámiai jelenlétükör Rőjtökön.

Mivel pedig a' hadakozó idők és Györbe való ígérkezetem is előttem vala, bizott uraim 's atyámiai tanácsából és egyenlő akaratbul végezénk egy rövid napot a' menyekző-szolgáltatásnak; a' mellyet isten megadván ér-nünk, lén menyekző-szolgáltatásunk Rőjtökön azon szegény ipam Wághy János házánál in anno 1602. februariusnak 17. napján feleségem idejének tizenhét esztendő korában, és e'képen lén az isten akaratja és végezése szerint, hogy száz esztendővel az én házasságom előtt, a' nagy apám Wathay Ferencz, (a' mint felül megirtam,) Wághy Zsuzsánnát, és én is unokája Wathay Ferencz Wághy Zsuzsánnát száz esztendő után feleségül vettem; melly én állapotom mint lesz jövődöben, én istenem, én istenem, csak te tudod; de a' kezdeti az én dolgomnak keserűség lén, kevés öröm után, mint majd alább megírom.

Haza hozván azért feleségemet Vágra, mivel már mind belső külső házam táját megépíttettem vala ugyanjó módon, majorról és egyéb istállóval 's kertekkel, bemenék Györre, a' mustra - commissariust ott lelvén, és mivel már a' nevemet a' fejedelem registromába ötven lovon való hadnagyságra beírták vala, megmondá a' commissarius, hogy ő felségének az akaratja, hogy én Fejérvárba menjek, a' kit hallván, nehézneven vém bizonnyal, mivel a' Fejérvár megmaradása igen kétségesképen vala, és messzi is vala házamtul, és el akarván hagynom inkább mind hadnagyságot 's mind Györt, nem akarok vala megmaradnom, sem be Fejérvárba mennem, de a' commissarius és több német fő - emberek sok

Menyek-ző-szolgáltatásunk.

Székes-Fejérvárba való rendelés-mem iratik.

Hazugsagokal es zep zonakall le Czöndezethenek, az remensegell hogi mast, mas Veghazbul ottan helettem rendelnek, es nekem mas Veghazi Allapatott adnak, kitt megis neuveztenek uala holl.

Feiernu-
rat ualo
tiztre ren-
deltete-
sem.

Engeduen azertt az Dolognak, kiualtkepen az Czez-
nekÿ Jozagomatt nezuen, be menek Feiuarban Aprillis-
nek Elsö napian, mel rutt Puzta es feölötte zik helluala,
Az holott (hogi sok zokall meg nem irhatom) keues ideön
egi leuele iuta az Geöri Kiralkepenek, Ekkenbergernek,
hogi cö felsegenek az Akarattia, hogi az feö Capitan utan
Feiuarban az Magiarsag ualamennj ott uolna, fñ Had-
nagiok es Vice Capitanok en legiek, mel szamos Vitezlő
nep az kitt bele az feiedelem rendelt uala, Vala Harom-
zaz Louas, es Mas fel zaz Haydusagh. Mell tiztnel soha
Izettlenbett en nem tizteltem uala, es bizoniara banatom-
rais uala, lattuan minden Allapatott, hogi semi io belöle
nem köuettközik, De az io tiztesseges Hirneŵnek böczŵ-
leti, az kiertt giermeksegemtŵll foguan zolgaltam uala,
nem Erezthe rea, hogi hattrauessem feiedelemem Paranc-
zolattiatt, es az Ziksegnék Ideien Hazamnak es köröz-
tienssegnék ne zollalliak, etc.

Beczben
ualo ua-
laztata-
som es
meg tere-
sem.

Nem len mitt Thennem azert meg kelle maradnom
az nagi Puztahelben, Az honnand az Egez Magyar Vitezleö
nep fel ualazta az feiedelemhez Beczben, fizetese meg
iobbitasaertth, az houa fel menuen, es Alkalmast kesuen,
Vekon ualazall meg theruen: ala Jöuek, es lek Hazam-
nal Vagon uagj 15. Napigh, nem meruen kesnöm, miuel
az Helt az fñ Capitanom erössen siettuen Epitteti uala,
es nekem meg hatta uala hogi ne kesnem.

Szegen
Tarsamtul
ualo el bu-
czusasom.

Juliusnak azertt 11. Napian ugian azon 1602 Ezten-
deöben, felesegemett siralmassan hagiuan: buczutt nek
thŵle, olÿ remenseguell biztattuan, hogi ismeg Zentt
Jakab napiara meg therek hosza, azmell szegin Arua

hazugságokkal és szép szavakkal lecsendesítének a' reménységgel, hogy mást más végházból ottan helyettem rendelnek, és nekem más végházi állapotot adnak, kit meg is neveztenek vala, hol.

Engedvén azért a' dolognak, kiváltképen a' csesz-neki jószágomat nézvén, bemenék Fejérvárba aprilisnek első napján, melly rút, pusztá és felette szűk hely vala, a' holott, (hogy sok szókkal meg nem írhatom), kevés időn egy levele juta a' győri királyképének Ekkenbergernek, hogy ő felségének az akarátja, hogy a' fő-kapitány után Fejérvárban, a' magyarság valamennyi ott volna, fő-hadnagyuk és vice-kapitányuk én legyek, melly számos vitézlő nép, a' kit bele a' fejedelem rendelt vala, vala háromszáz lovas és másfélszáz hajdúság, melly tiszt-nél soha ízetlenebbet én nem tiszteltem vala, és bizonyára bánatomra is vala, látván minden állapotot, hogy semmi jó belőle nem következik; de a' jó tisztességes hírnévnek becsülete, a' kiért gyermekségemtől fogván szolgáltam vala, nem ereszte reá, hogy hátra vessem fejedelmem parancsolatját, és a' szükségnek idején hazámnak és kereszténységnek ne szolgáljak, etc.

Nem lén mit tennem, azért meg kelle maradnom a' nagy pusztá helyben, a' honnand az egész magyar vitézlő nép felválaszta a' fejedelemhez Bécsbe, fizetések megjobbításaért, a' hová felmenvén és alkalmast késvén, vékony válasszal megtérvén, alá jövék és lék házamnál Vágon vagy 15 napig, nem mervén késnöm, mivel a' helyt a' fő-kapitányom erősen sietyén, építteti vala, és nekem meghagyta vala, hogy ne késném.

Juliusnak azért 11. napján ugyan azon 1602. esztendőben feleségemet siralmasan hagyván, búcsút vék tőle, olly reménységgel biztatván, hogy ismét szent Jakab napjára megtérek hozzá, a' melly szegény árva

Fejérvá-
ratt való
tisztre
rendelte-
tésem.

Bécsbe
való vá-
lasztatá-
som és
megtéré-
sem.

Szegény
társamtul
való elbú-
csuzásom.

Tarsomhoz az utan az az mar hogi ezt irtam, ehez. 31. holnapia hogi megiek es eöis Var szegenj, Hazassagunknak. 5. holnapia cziak leuen, Es zellielualo Jarasom es dolgaim miatt, egiwtt lakasunknak 65. napia lenen. etc. Az az ig' az kegielmes Isten, ket zerelmes Tarsomtul yl hamar megh fozta, es keserette, Hogi en Istenöm En Istenöm, Vallion ugian el akarze zinthen Törteni ez föld-rwll, az sok Niomorusag altall, es nem köniörwlze soha Raŷtam, Kitt köniörgeök ne czelekedgiell, mertt lathod the Vram hogi benned bizom, s biztam en mind öröke: Azertt köniörwll raitam es Ad meg lattnom az the zolgalo leaniodat, eluett zegin Tarsomatt. Amen.

Feiernara
be men-
tem.

Keztel es
Lesentæ
Tartoma.

Gonez hir.

Mikoron be menthem uolna azertt feieruarra, az Capitan, nagi keduem ellen, Epwlettire ualo zegensegh haitany köwlde, miuel feieruaratt igen siettetÿ uala Epethenj, (azmint ide elöll az Historiaiabul meg teezik), Houa elmenuen zaz louall, zaz Nemet gialognall, es Eöttuen Haiduknall, az Lesentze, es Keztell uidekrwll eleg nehezen, es sok zegeni Ember siralmara, mint masfel zaz Polgartt, es Jomodon ualo zekeret haitatek. Melliekel hogi ismegh be iutottam uolna, nem sok ideigh ben letheönknek, Hirwnk iuta, hogi Hazon Bassa iwn es meg akaria Feiertart lathogattnj, akorban penig, es olj Ideien meghingien sem tudgiok uala Warnj, Es enis olj hertelen ualo hir miatt, cziak haza sem tudek mennem, Röüideden azertt megh iruan, hogi mar az Bassa cziak közeluala, 10. napian August: nagi sok törekedesemmell ky kerem az Capitantull az Kathonak Louaitt hogi bocziassa, es zolgaitt, kiket minden morhaiokai elkwdlenek.

Zekesfe-
ieruarnak
Töröktwl
meg szal-
lassa.

Masnap azertt ugimint Zent Kalara azonj napian el iuta Hazon Bassa, es rank szalla az Varatth, azmel Warban az elött Kolonitz es Rozburum, Ezer szabad haidut bezellettek uala be, mint egi Ewrül szabasu be

társamhoz azután, azaz, már hogy ezt irtam, ehhez 31 hónapja hogy megyek, és ő is vár szegény, házasságunknak 5. hónapja csak levén, és széllelvaló járásom és dolgaim miatt, együtt lakásunknak 65. napja levén, etc. azaz, így a' kegyelmes isten két szerelmes társamtul illy hamar megfoszta, és keserite, hogy, én istenem, én istenem, valljon ugyan el akarsz e szintén törteni e' föld-ről a' sok nyomorúság által, és nem könyörölsz e soha rajtam, kit könyörgök, ne cselekedjél, mert látod te uram, hogy benned bízom, 's bíztam én mind örökké: azért könyörülj rajtam, és add meglátnom a' te szolgálóleányodat, elvett szegény társamat. Ámen.

Mikoron bementem volna azért Fejérvárra, a' kapitány nagy kedvem ellen épületre való szegénység' hajtani küldé, mivel Fejérvárt igen sietteti vala építeni, (a' mint ide elől a' historiájából megtetszik), hová elmenvén száz lóval, száz német gyaloggal és ötven hajdukkal a' Lesencze és Keszthely vidékről elég nehezen, és sok szegény ember siralmára, mint másfél száz polgárt és jó módon való szekeret hajtatak; mellyekkel hogy ismét bejutottam volna, nem sok idejéig ben-létünknek hírünk juta, hogy Haszán basa jön, és meg akarja Fejérvárt látogatni; akkorban pedig és olly idején még ingyen sem tudjuk vala várni, és én is olly hirtelen való hír miatt csak haza sem tudék mennem, rövideden azért megirván, hogy már a' basa csak közel vala, 10. napján angustusnak nagy sok törekedésemmel kikérém a' kapitánytól a' katonák lovait hogy bocsássa, és szolgáljít, kiket minden marhájukkal elküldének.

Másnap azért, ugymint szent Klára asszony napján eljuta Haszán basa, és reánk szállá a' várat, a' melly várban azelőtt Kolonitz és Rozburum ezer szabad hajdút beszélettek vala be, mintegy örül szabású be-

Fejérvárra bementem.

Keszthely és Lesencze tartamánya.

Gonosz hír.

Székesfejérvárnak töröktől megszálása.

Haiduk el
szökesi es
kathonak-
ke.

Földuari
Vince-
megma-
rad.

Az Varatt
meg adgi-
ak az Ne-
metek
mert soha
mar touab
nem tar-
hatiak.

Az Varban
az Vitezlő
maradek.
Vitezlő
nep le ua-
gasa.

hozuan, Es kikerült mind beuen Ertthett ugian ezen kö-
niben fellieb az ki akar, az feieruar enekebűll, Azmell
haiduk az meg zallasnak. 7. napan lassan lassan sött
uegre ugian zoportostul mind el zökönék az Erös Nadas
Rett Bozodra az sziget uarashul, az Zentt Egihaz taian,
azmelliet az Kathonakis, az ki feő legeniek ben uelem
marattak uala, es hadnagiokall, azt lattuan, azokis ugian
azonnap utan az Haiduknak el zökének, cziak kilentzen
meg maraduan, Es az Haiduk fő Capitan Vaidais uelönk.
Kitt mikoron hallott es erthett uolna az fő Capitan, az
Szigetuarast ugian Este mind puztan hagia, es az mara-
dekall az Belső Warban szorulank, az Holott mikoron az
meg Zallasnak. 28. napiara iutottunk uolna, Es tellies-
seguel lattak uolna az Nemetek hagi mind iobara el fogi-
tanak uolna, az Erös Vstromlas es egieb sok löuis miatt,
es touab soha nem tarhattiak meg adak az Varast,
Bizonial irom semitt soha effeleben nem kerdezuen az
Magiaroktul senki sem en thölem, noha meg mintt egi
138. magammall ualek Haiduk es Kathonakall magiarrall.

Regellre azertt hagi iutottunk uolna Augustusnak.
29. Napan, az az Zent Janos niakauagasa napiara, es
mindenfelől az szalag megh uolna, az Janczarok az frig
alatt lassan lassan mind be Jöuenek az töresen, ingien
sem uaruan hagi ki mehessönk az Warbul, Kezdek Első-
ben az Nemet kuruakatt fogdosnj, es Enis mar Paripan
öluen, akarok uala az Kapura mennem, hagi fel asassam
az kaputt, de az Nemettsegh meg ieduen az Janczaroktul
miuel, uagnys hat keztek uolt eöket hatull, ugi az Kapu-
hoz Torlek, hagi az szorosságban sem te, sem toua nem
tuda az Paripa alattam mennj, de sött az Elejs nem Erj
uala az földett, ugi fel emelikuala alattam nehanzor, le
zallek rula azert, es el hagiuan, egi io Pleh palaczk bor,
hatul az Taniztraban leuen, az paripan, Arczul az Jani-

hozván, és kikerül mint bőven érthet ugyan ezen könyvben felebb a' ki akar, a' Fejérvár énekéből, a' melly hajduk a' megszállásnak 7. napján lassan-lassan, sőt végre ugyan csoportostúl mind elszökének az erős, nádas rétbozóra a' sziget-városbul, a' szentegyház táján, a' mellyet a' katonák is, a' kik fő-legények ben velem maradtak vala, és hadnagyukkal azt látván, azok is ugyan azon nap utána a' hajduknak elszökének, csak kilenczen megmaradván, és a' hajduk fő-kapitánya Vajda is velünk. Kit mikoron hallott és értett volna a' fő-kapitány, a' Sziget-várost ugyan este mind pusztán hagyá és a' maradékkal a' belső várba szorulánk, a' holott mikoron a' megszállásnak 28. napjára jutottunk volna, és teljességgel látták volna a' németek, hogy mind jobbára elfogytanak volna az erős ostromlás és egyéb sok lövés miatt, és tovább soha nem tarthatják, megadák a' várost, bizonynyal írom, semmit soha effélében nem kérdezőn a' magyaroktól senki, sem éntőlem, noha még mintegy 138. magammal valék hajduk és katonákkal magyarral.

Hajduk elszökése és katonáké.

Földváry Vincze megmarad.

A' várat megadják a' németek; mert soha már tovább nem tarthatják.

Reggelre azért hogy jutottunk volna, augusztusnak 29. napján, azaz, szent János nyakavágása napjára, és mindenfelől a' szalag meg volna, a' jancsárok a' frigy alatt lassan-lassan mind bejövének a' törésen, ingyen sem várván, hogy kimehessünk a' várból, kezdék elsőben a' német kurvákat fogdosni, és én is már paripán ülven, akarok vala a' kapura mennem, hogy felásassam a' kaput; de a' németység megijedvén a' jancsároktul, mivel vágni is hát kezdték volt őket hátul, úgy a' kapuhoz torlék, hogy a' szorosságban sem té, sem tova nem tuda a' paripa alattam menni; de sőt az eleje is nem éri vala a' földet, úgy felemelék vala alattam néhányszor; leszállék róla azért, és elhagyván, egy jó pléhpalaczk bor hátul a' tarisznyában levén a' paripán, arczúl a' jan-

A' várbán a' vitézlő maradék. Vitézlő nép levágása.

Eletemnek
alig meg-
marad: es
Sebben
ualo Eset-
sem.

czarokra Indulek, Haniuan, uettuen, es kialtuan, hol-
uolna az Bassa hitj, Es miuel sok zaz ki uont kard közt
ualek, Kezdenek engemis uagdahnj, holott mikoron lattam
uolna, hofi el költem az trefarul, es Szabliamis oldala-
mon uolna, kezdem az Szabliamal magam otalmaznj, es
az Isten nem akaruan megh halalomatt, Vtatt adanak az
Janczarok, harom Seb, tudni illik kettej az ket karomon
köniökemen allol, es Egik az Balogh lapiczkamom mar le-
uen, Es fel menuen egi puzta hazfalan eg' puzta Bolt hegiben
le wlek, minden ruhamatt es fegiueremet mellem le Rakuan,
Ayanllam az fölseges Istennek lölkömet es bizonial egi
punctnj számott Elethemhez nem remenluen,

Itt esem
mar Rab-
sagban.

Minthogi penig köröskörwll az Janczarok el leptek
uala az helt, azholl ualek, szörnien uaguan az Nepet,
En hozamis ketten ugorduan meg foganak, noha en hala-
lomatt uarom uala, es meg foztuan minden ruhamtul, Pen-
zemtöwl, leuen nalam 12. f. apro penz: kiuiuek, az Ta-
borban, rutt Sebess allapattall, holott az Barbell be kött-
uen cziak. 12. Akasztalassal uarta uala be az Vallamon
ualo sebet.

Janczar
Aga Sato-
raban
uitetesem.

Masnap azertt az Bassa Egiben kerestettuen az megh
maratt rabokatt, mind az Egez Török Taborban, engemis
uiuek az Janczar Aga Satoraban, az holaz fw Capitanonk,
es az teöb Nemett hadnagiok ualanak, Holottis ky ualo-
gattuan bennönk az Törökök az fw Capitannall uiuek ben-
nönk az Teffterdar, az az Kencztarto Satoraban, az
Remenseget hazuduan az Bassa hofi Budarul Waczra
köwd bennönket,

Ismeg az
Teffter-
darhoz.

Budarara
uitetesönk.

Es onnandis fel ueuen bennönk koczikra rakattank
egi Eyell, es Budara uiuek bennönk, 1. die 7bernek be
inttuan, holottis ugian azon nap Estuere, egi io szabasu
Boltott adanak Zallassull, az Warban, mint egi regi Erös
Tarhazokleuen az regi kiralioknak,

csárookra indulék, hányván, vetvén, és kiáltván, hol volna a' basa hite. És mivel sok száz kivont kard közt valék, kezdék engem is vagdalni, holott mikoron láttam volna, hogy elkeltem a' tréfárul, és szablyám is oldalamon volna, kezdém a' szablyámmal magam' ótalmazni, és az isten nem akarván még haláloamat, útát adának a' jancsárok; három seb, tudniillik, kettő a' két karomon könyökemen alúl, és egyik a' balog lapiczkámon már levén, és felmenvén egy pusztá ház falán egy pusztá bolt hegyiben leülék, minden ruhámat és fegyveremet mellém lerakván, ajánlám a' felséges istennek lelkemet és bizonynyal egy pontnyi számot életemhez nem reménylén.

Életemnek alig megmaradása, és sebbe való esésem.

Minthogy pedig köröskörül a' jancsárok ellepték vala a' helyt, a' hol valék, szörnyen vágván a' népet, énhozzám is ketten ugorván, megfogának, noha én haláloamat várom vala, és megfosztván minden ruhámtul, pénzemtül, levén nálam 12 f. apró pénz, kivivének a' táborba rút sebes állapottal, holott a' borbély bekötvén, csak 12 akasztással varta vala be a' vállamon való sebet.

Itt esém már rab-ságba.

Másnap azért a' basa egybe kerestetvén a' megmaradt rabokat mind az egész török táborban, engem is vivének a' jancsár aga sátorába, a' hol a' fő-kapitányunk és a' több német hadnagyok valának; holott is kiválogatván bennünk a' törökök, a' fő-kapitánnyal vivének bennünk a' Teffterdar, azaz, kincstartó sátorába, azon reménységet hazudván a' basa, hogy Budáról Vácra küld bennünket.

Jancsár aga sátorába vitésem.

Ismét a' Teffterdárhoz.

És onnand is felvevén bennünk, kocsikra rakatánk egy éjjel, és Budára vivének bennünk 1. die 7bernek bejutván, holott is ugyan azon nap estére egy jó szabású boltot adának szállásul a' várban, mint egy régi erőstárházuk levén a' régi királyoknak.

Budára vitézésünk.

Wasban
nernek
Budán.

Haiokra
rának es
Nandorfe-
ieruarban
uiznek.

Az Capi-
tant 10.
magauall
Constant:
uizik.

Az nagi
Tömlöcz.

Első sze-
rentzem-
ben el
arultatom.

Masik
szerentze
probala-
som.

Ottis azertt hogi egi kis ideig tartattunk uolna 12. nap muluan, ki uiuek az Boltbul, es. 20nak kezölönk, mind Vasatt uerenek az Labunkra, en ram penig noha meg igen sebesualek legh nagiobatt uerenek, Esmind Vasastul bennönk, az Czonka Toronban Vethenek. De ottis nem tartuan sokall thouab, fel neuen az Toronbul Estue kesen, mind. 24. bennönk Haiokra rakanak, es Ala Igienessen az Dunan hozanak Nandor feieruarban, holott hiuek el oztan az nagi Jambor Nemetek, hogi el keltek az Trefarull, es az Watzi Vtrul el marattak. Zent Mihál napiara zinten el Juttuan. Az Warbelj, Tömlöczben hogi uetettek uolna bennönk azertt, Es Innunk Ennünk, io modgiauall elegendendött attanak uolna, meg Jöue az Bassa az Taborbul, Holott meg iöuen, xbernek. 14. napian az Capitant tizedmagauall koczikra rakuan, ala küldé az Bassa Constantinapolban, es minket uiuek az teöb Rabiához az Bassanak az Nagi Tömlöczben mel' Vagion az Vizuari Kuruazariaban alat.

Holott mikoron tartattam uolna, egi kis remensegem leuen szabadulasomban, az egik labomon ualo Vasam Zegget el metzem, miuel az masikat noha bizoniall nagi Was uala, de az labombul ki uonhatom uala, kitt egi hitettlen arulo roz Nemet Anthonj neuö Rab el arult hatt, az Tömlöcz tarto Warian Bassanak, es meg talaluan az Vasamatt, Isten ugi meg enhette az Ebnek Ziuét hozam megis, hogi sem megh nem uere, sem mas Vasatt labomra nem uere, hanem azontraitam hagia, 4 Araniat birsagott neki aduan.

Ismegh Thouaba mikoron halladott uolna az Idw, szeghin otthon maratt szerelmes Tarsóm, es io szabad-sagom Eszemben iuttuan, nem niughatham, Hanem Is-tenömnek köniöröguen, egi Magiarfiual, (kütt Törekette theuen az Törökök) adig tractalek, hogi lassan lassan, Török ruhatt, azaz egi Janczar köpeönieget, Bellett

Ott is azért hogy egy kis ideig tartattunk volna, 12 nap mulva kivivének a' boltból és 20nak közülünk mind vasat verének a' lábunkra; énrám pedig, noha még igen sebes valék, legnagyobbat verének, és mind vasastul bennünk' a' csonka toronyba vetének. De ott is nem tartván sokkal tovább, felvevén a' toronyból este későn, mind 24 bennünk' hajókra rakának, és alá egyenesen a' Dunán hozának Nándorfejérvárba, holott hívek elosztán a' nagy jámbor németek, hogy elkelték a' tréfárul és a' váczi útrul elmaradtak, szent Mihály napjára szintén eljutván. A' várbeli tömlőczbe hogy vetettek volna bennünk' azért, és innunk, ennünk jó módjával elegendendőt adtanak volna, megjőve a' basa a' táborbul, holott megjővén 10bernek 14. napján, a' kapitányt tized magával kocsikra rakván, alá küldé a' basa Konstantinápolyba, és minket vivének a' többi rabjaihoz a' basának a' nagy tömlőczbe, melly vágyon a' vízvári kurva - zárja alatt.

Vasba
vernek Bu-
dán.

Hajókra
raknak és
Nándorfe-
jérvárba
visznek.

A' kapi-
tányt 10.
magával
Konstan-
tinápolyba
viszik.

A' nagy
tömlőcz.

Holott mikoron tartattam volna, egy kis reménységem levén szabadulásomban, az egyik lábamon való vasam szegét elmetszém, mivel a' másikat, noha bizonynyal nagy vas vala, de a' lábambul kivonhatom vala, kit egy hitetlen áruló rossz német Anthoni nevű rab elárult hát a' tömlőcztartó Warian basának, és megtalálván a' vasamat, isten úgy meg enyhíté az ebnek szívét hozzám mégis, hogy sem meg nem vere, sem más vasat lábamra nem vere; hanem azont rajtam hagyá, 4 aranyat birságot neki adván.

Első sze-
rencsem-
ben el-
árultatom.

Ismét továbbá mikoron haladott volna az idő, szegény otthon maradt szerelmes társam, és jó szabadságom eszembe jutván, nem nyúghattam, hanem istennemnek könyörögvén, egy magyarfival, (kit töreketté tevén a' törökök), addig tractálék, hogy lassan-lassan török ruhát, azaz egy, jancsár - köpönyeget, bélelt

Másik sze-
rencse
próbálá-
som.

swegett, es Saluuarditt feiertt, szaras Czizmauall hozatek, lattuan hogi azmint, az Kapucziak Eörszik uala, az Tömlöcz előtt ualo kerettes aytaiatt, hogi ky mehettek Török ruhában, miuell az Törökök giakran az nalunk ualo korezmara iarnak uala be az Tömlöztzhöz.

Vasam elmetzese.

Annak okaertt azertt ismeg elmetzuen egi uagdalt elő kessel azon Vasam szeget, hoza kezetttem magam hogi szerentzett pballiak, Egi io Beguell mikoron azert az Dologra ualo Rabokatt mind ki uittek uolna, es az Kapucziakis ky az Werófenien tettuezne, s ki az Egett boron uolna, föll Eölteözem az Ruhában, Vasamatt le uettuen, Es mas rab szegin Barathim strasatt Tarttuan körölem, In Anno 1603. Maiusnak. 4. napian, az Tömlöztzbwll ki menek, es az Tömlöztz előtt ualo kerettes kapuianis az hol zoktak uala az Kapucziak, az az Kapus arulo roz Rabok allanj, akor senky ott nem leuen,

Az Tömlöztzbwll elszaladasom.

Az Vizuarasbulis.

Kyuiuen azertt az kegielmes Isten, az Derek kurnazaria kapuianis, azhol ketfelöll sok Boltos Törökök mindenkoron wlnak uala, Tartek az Szaua fele ualo Vizhordo kapura, Holottis ky uezerluen az en Christusom az Duna mellett ala az Waras alatt mind ky menek, Holott mikoron ky budostam uolna, mind ala menuen, Feieruaron aloll az Puzta szölö magas Hegiekre tartek, De miuel az Raczoknak az O Kalendariom zerent husuet hettfeön uala, es szelliel Hegiekröl uölgiekröll Enekelue Jarnak uala, mint az Niulatt engemis ugi előb előb kezerettnek uala mennem es buidalnóm.

Az Raczok előtt Lapangok.

Megh örizuen azertt mind azoktulis az En Istenöm Dellöest felmenek egi magas hegire, leuen mint egi merfeld alol Nandorfeiertul, hogi ott Ezemben uegiem az Orzag allapattiatt es az Dunan holl kj kellessek kelaöm meg nezem, Estuefele azertt, az Taniztramatt meg teöltem, zölö Czimaual, miuel nagi mezösegre kel uala mennem

süveget és fejér salavárdit száras eszímával hozaték, látván, hogy a' mint a' kapucziak őrzik vala a' tömlöcz előtt való kerítés ajtaját, hogy kimehetek török ruhában, mivel a' törökök gyakran a' nálunk való korcsmára járnak vala be a' tömlöczhöz.

Annakokaért azért ismét elmetszvéen egy vagdalt élű késsel azon vasam szegét, hozzá készítém magam', hogy szerencsét próbáljak, egy jó reggel mikoron azért a' dologra való rabokat mind kivitték volna, és a' kapucziak is, ki a' verőfényen tetvezne, 's ki az égettboron volna, felöltözém a' ruhába, vasamat levetvén és más rab szegény barátim sztrázsát tartván körülém, in anno 1603. májusnak 4. napján a' tömlöczbül kimenék, és a' tömlöcz előtt való kerítés kapuján is, a' hol szoktak vala a' kapucziak, azaz kapus áruló rosz rabok állani, akkor senki ott nem levén.

Vasam el-
metszése.

A' töm-
löczbül
elszaladá-
som.

Kivivén azért a' kegyelmes isten a' derék kurva zárja kapuján is, a' hol két felől sok boltos törökök mindenkoron ülnek vala, tarték a' Száva felé való víz-hordó kapura, holott is kivezérelvén az én Krisztusom, a' Duna mellett alá a' város alatt mind kimenék, holott mikoron kibúdotam volna, mind alá menvén, Fejérváron alul a' puszta szőlő magas hegyekre tarték, de mivel a' ráczoknak az ó kalendáriom szerint husvét-hétfő vala, és széllel hegyekről völgyekről énekelve járnak vala, mint a' nyúlat, engem is úgy előbb előbb kényszeritnek vala mennem és bújdalnom.

A' vízvá-
rosbul is.

A' ráczok
előtt lap-
pangok.

Megőrizvén azért mind azoktól is az én istenem, déleste felmenék egy magas hegyre, levén mintegy mérföldre alól Nándorfejérvártúl, hogy ott eszembe vegyem az ország állapotját, és a' Dunán, hol ki kellessék kelnem, megnézzem, este felé azért a' tarisznyámat megtöltém zöld czimával, mivel nagy mezőségre kell vala mennem

zomiusagomert, három kis czipomis leuen, Es egi Ene-
zött faragek egi kis zekerczetis uelem mert hoztam uala,
Es Eýel az Duna melle Indulek Haio keresnöm, holot iol
iol felmenuen ismeg uiza feieruar fele, közel feieruarhoz
az ki falu uagion, Egi haiott az Duna Parton Eýel tala-
lek, kit bizonial sok zerentze es nezödessell el zabadettek
az lanzrul, nihanj Ratzok közel aluuan, Az mellien az
Dunan ala ismeg Enezek, es Isten ugi ada hogi azmint
napal meg Iranioztam uala, szinthen ott az holl az Thö-
mös uize az Dunaban esik, ki thalalek mennem.

Hayott
kapasom.

Az Dunan
att kele-
sem.

Egi Török Castell' mellett azertt Fanczo mellett azon
Eýel mind ki menek az Nagi Mezöre, Lugos es Karan
sebes fele, az meli mezött haromnap altal bolioguan bizon-
ial cziak meg nem halek zomehall, nem haznaluan az zölö
czima, Es ot mikor iutottam uolna nagi Erdös földnek ha-
tarira, egiedwll leuen, es ki soha Elethiben hol nem iartt,
Juthek egi Reghi nagi Clastrom szabasu Zent egihazhoz
kinek regen ket tornia uolt, de egik most el dülue uagion,
az mel io modon ualo magas hegien uala, holot Estuekor
leuen, az Czintherem mellet az kökeniesben le fekuem,
Es bizoniall olj rut hideg essö es zeluez inta Eýel hogi
cziak meg nem halek hidegell, miuel az Janczar köpönie-
get megaz Dunan tul hattam uala, es cziak egi hittua
Berdolmanban ualek,

Czanargas
es budosa-
som.

Masnapra keluen azertt es az wdöfel tiztulan sohan
semi mezött sem Warat sem iartt utat semitt nem lattuan,
Indulek Nap enezettnek miuel egi hitettlen roz Rab azt
hazutta uala, hogi Lugos, es Karan sebesig, feieruarttul
fogua semi Erdeö nem uolna, Es enis akaruan az Erdö
karaion mind elő mennj, gondoluan hogi ualamel Warban
iutok, Mindadig menek egi mint ha iart Czapast tataluan,
fölötte ualo meg farattkepen, hogi Estue fele mar Eötöd-
napia leuen el szaladasomnak, Jutekegihelre azhol egi

szomjúságomért, három kis czipóm is levén, és egy evezőt faragék, egy kis szekerczét is velem mert hoztam vala, és éjjel a' Duna mellé indulék hajót keresnem, holott jól jól felmenvén ismét vissza Fejérvár felé, közel Fejérvárhoz a' ki falu vagyon, egy hajót a' Dunaparton éjjel találék, kit bizonynyal sok szerencse és vesződéssel elszabadíték a' lánczrul, néhány ráczok közel aluván; a' mellyen a' Dunán alá ismét evezék, és isten úgy adá, hogy a' mint nappal megirányoztam vala, szintén ott, a' hol a' Temes vize a' Dunába esik, kitalálék mennem.

Hajót kapásom.

A' Dunán átkelésem.

Egy török kastély mellett azért Fancsó mellett azon éjjel mind kimenék a' nagy mezőre Lugos és Karansebes felé, a' melly mezőt három nap általballagván, bizonynyal csak meg nem halék szomj-éhhel, nem használván a' szőlőczima, és ott mikor jutottam volna nagy erdős földnek határra, egyedül levén, és ki soha életében hol nem járt, juték egy régi nagy kolostor szabású szentegyházhoz, kinek régen két tornya volt, de egyik most eldülve vagyon, a' melly jó módon való magas hegyen vala, holott estekor levén, a' czinterem mellett a' kökényesben lefekvém, és bizonynyal olly rút hideg eső és szélvész juta éjjel, hogy csak meg nem halék hideggel, mivel a' janicsár-köpönyeget még a' Dunán tul hagytam vala, és csak egy hitvány bőrdolmányban valék.

Csavargás és búdosásom.

Más napra kelvén azért, és az idő feltisztulván, sohon semmi mezőt, sem várat, sem járt utat semmit nem látván, indulék napenyészetnek, mivel egy hitetlen roszt az hazudta vala, hogy Lugos és Karansebesig Fejérvártul fogva semmi erdő nem volna, és én is akarván az erdőkarajon mind előmenni, gondolván hogy valamelly várba jutok; mindaddig menék egy mintha járt csapást találván, felette való megfáradtképen, hogy este felé már ötöd napja levén elszaladásomnak, juték egy helyre, a' hol egy

Zanto r-
czok. Torniott latek, es szantho Embereknek szauat hallek ho-
lott mikoron az zantokhoz lassan lassan közelgettem uolna,
minden szauokbul az mint az Barmoknak szolnak uala,
alettam Magiaroknak lennj,

Czako pa-
laak. Es kÿ menuen az Mezöre hozaiok indulek, weluen
hogi az az hel uolna Karan Sebess, Sött uolt eg' Czak
neuö Castell', (honnand az Erdeli Czakjak ualok uoltak.)
Es az Raczok szantottak az Czakoÿ Waidanak, holott az
szwbassa az szantokall leuen, es mar sem thethoua nem
tuduan az Mezön mennem, az szanto Raczokatt ram tha-
mazta es meg foganak.

Az Raczok
meg fog-
nak.

Deruis
Yaida
Thömös-
uara ui-
zen. Beuinen azertt az Castelban az Waidanak ada, az
melj Deruis Waida, hatodnap Thömösuarra uin, olj hazug-
sagall, hogi ott kezest keressek azot ualo Rabok között,
es Lipara Sartzon el boczatt, Es ott egi Ferhatt Hotsza-
nak ada hogi gondomatt uisellie, meritt az Thömösuarj
Bassa, akor Erdelieben leuen Szekel mosessel, hirene-
kÿll nem merenek el boczattnj. Azmel ferhatt hotsa, egi
Wasatt uerethe az Labomra, es az Istalloban tartuan

Ismegh
Vasban
ueretem.

El akarok
szalad-
nom.

Lanczon es Belenczeken halat uala, Kittis mint egi ott-
lethemnek. 10. Napia utan mind el Nitogatek az Niakam-
rul, fel kezemet kÿ uonihattuan az Belenczekbÿll,
Eÿell, egi nagi feÿzett tek az Eñnemben, es kÿ nÿtam
az Istallo aÿtaiatt, sött hatt az Aÿto előtt halltt uolt,
egi Juszop neuö Geömlia Török az Hotsa Zolgaia, az kÿ
Ezeben uen, es lattuan hogi az Aÿto fele tartok, meritt
holduilag uala, fel kele lassan, hogi az Hotsa megne
Ereze, kÿsugian ott az Tornaczban az Kerevethen halluala,
Es utanam Jöuen monda, Andras szegen, (meritt nagi
Andrasnak neueztem uala magamat) heaban, mert megis
nem iött el oraia szabadosodnak hanem meniheledre es
fekÿgiel le, kitt meg fogadek, es ismeg azon Eÿel el

Nagi
Andras-
nak hua-
tom.

tornyot láték, és szántó embereknek szavát hallám: holott mikoron a' szántókhoz lassan-lassan közelgettem volna, minden szavukbul, a' mint a' barmoknak szólnak vala, állítám magyaroknak lenni.

Szántórác-
zok.

És kimenvén a' mezőre, hozzájuk indulék, vélvén, hogy az a' hely volna Karansebes, sőt volt egy Csák nevű kastély, (honnand az erdélyi Csákiak valók voltak), és a' ráczok szántottak a' csákói vajdának, holott a' Szu basa a' szántókkal levén, és már sem tétova nem tudván a' mezőn mennem, a' szántó ráczokat rám támasztá, és megfogának.

Csákó-
palánk.

A' ráczok
megfog-
nak.

Bevivén azért a' kastélyba, a' vajdának ada, a' melly Dervis vajda hatodnap Temesvárra vin olly huzugsággal, hogy ott kezeset keressek az ott való rabok között, és Lippára sarczon elbocsát, és ott egy ferhát hotszának ada, hogy gondomat viselje, mert a' temesvári basa akkor Erdélyben levén Székely Mózsessel, hire nélkül nem merének elbocsátni. A' melly ferhát hocsza egy vasat verete a' lábamra, és az istállóban tartván, lánczon és bilincseken hálát vala, kit is mintegy ottlétemnek 10. napja után mind elnyitogatók a' nyakamrul, fél kezemet kivonhatván a' bilincsekből; éjjel egy nagy fejszét tevék az övembe, és kinyitám az istálló ajtaját, sőt hát az ajtó előtt hált volt egy Juszop nevű gömlje török a' hocsza szolgálja, a' ki eszébe vén, és látván, hogy az ajtó felé tartok, mert holdvilág vala, felkele lassan, hogy a' hocsza meg ne érezze, ki is ugyan ott a' tornácban a' kereveten hál vala, és utánam jöven monda: András, szegény! (mert Nagy Andrásnak neveztem vala magamat,) hiába, mert mégis nem jött el órája szabadulásodnak; hanem menj helyedre és fekügyél le; kit megfogadék, és ismét azon éjjel el-

Dervis
vajda Te-
mesvárra
viszen.

Ismét vas
ba vere-
tem.

El akarok
szalad-
nom.

Nagy An-
drásnak
hívatom.

raka az meg nitott lakatok ala, űmaga azon Eýell semitt nem Aluuan.

Ismeg el
akarak
szalad-
nom.

Mellett masnap meg Erttuen az Hotsa, ký igen keuel' roz kis Emberuala, meg engede uetkemet. Hanem meg kissebettuen az Belenczekett, kemenben kezde tartanj, De ismeg meg mint egiholnap mulua Zeren-
czett indettek pbalnom es ismeruen hagi egik kezem megis kiunohatom az Belenczekbűll, nyoban mind el törem, az labomat mel lakatal, egi Agashoz es Niakamatt Czattlottak uala, Es mar mind Vasamat meg thekerthem uala s mindenkent el kezöltem uala, egi Likatt czinaluan az Istallo oldalan, cziak indulnom akarak uala, hagi azon Mankucz Aga Geortiaual be Jöue, es ugi talala helemen, kýt az Hotsa meg Erttuen, Egi Tengeri Nad Mankouall bizonial ug' meg uere; Nagj Andrast zegint, de Wathaitt nem, hagi soha undok Veres alig lehet egi, mert nem cziak faromat hanem Zememett; Zamatt, feiemet etc. egi arant, mig az Mankonak cziak az Czutakia marada kezeben,

Az Hotsa
meg Verr.

Meg is-
mertetem
hagi Fe-
ieruari rab
uagiok.

Az Thö-
mösuari
Varbeli
Tömlözt-
böllualo el
szalada-
somiratik.

Es ismeg egi Erös Menietzkett Cinaltata kiben az mig tarta cziak nem meg halek az kinban, noha rönjd uala az Eý, De nem sokaig egi Nandorfeieruarj Töröktűll hat meg ismertetem, hagi Bassa Rabia uagiok azmel Hotsa nem mere hazanal tartany, hanem az Thö-
mösuari Warbeli Tömlöczben kűlde be, holott, egi Lipaj Banhegiesi Janos neuö Kathonatt egiedűl talalek, az kiuel egierttuenj meg asank az Tömlöczött az Palassarul, kibűl soha rab el az előtt nem szalatt uala el, mel mind En fondulasom uala, Az honnan Juliusnak 10 Napian Eýell ký menenk noha. 4. 4. Török hal uala azon Pallasan az Tömlöcznek, Az War kűfalan ugimint. 5. Eölnj Pakroczbul czinalt kötelen ký Erezkedenk, Esmar megis kelluala az kűlsö Palan-

raka a' megnyitott lakatok alá, ömaga azon éjjel semmit nem aluván.

Mellyet más nap megértvén a' hocsa, ki igen kevésky rosz kis ember vala, megengedé vétkemet. Hanem megkisebbitvén a' bilincseket, keményben kezdé tartani: de ismét mintegy hónap múlva szerencsét indíték próbálnom, és ismervén, hogy egyik kezem, mégis kivonhatom a' bilincsekből, újabban mind eltörém, a' lábamat, melly lakattal egy ágashoz és nyakamat csatlották vala, és már mind vasamat megtekertem vala, 's mindenként elkészültem vala, egy lyikat csinálván az istáló oldalán, csak indulnom akarok vala, hogy azon Mankucz aga gyertyával bejőve és úgy találá helyemen, kit a' hocsa megértvén, egy tengeri nád mankóval bizonynyal úgy megveré Nagy Andrást, szegényt, de Wathayt nem, hogy soha untig verés alig lehet egy, mert nem csak faromat, hanem szememet, számat, fejemet etc. egyaránt, míg a' mankónak csak a' csutakja marada kezében.

Ismét el akarok szaladnom.

A' hocsa megver.

És ismét egy erős menyecskét csináltata, kibén a' míg tartá, csak nem meghalék a' kinban, noha rövid vala az éj; de nem sokáig egy nándorfejevári töröktől hát megismerttettem, hogy basa rabja vagyok, a' melly hocsá nem mere házánál tartani; hanem a' temesvári várbeli tömlöczbe küldé be, holott egy lippai Bánhegyesi János nevű katonát egyedül találék, a' kivel egyet értvén, megásánk a' tömlöczöt a' pallásáru, kiből soha rab azelőtt nem szaladt vala el, melly mind én fontolásom vala, a' honnan juliusnak 10. napján éjjel kimenénk, noha 4. 4. török hál vala azon pallásán a' tömlöcznek, a' vár köfalán úgymint 5 ölnyi pakróczbul csinált kötelen kiereszkedénk, és már mégis kell vala a' külső palán-

Meg ismertetém, hogy fejevári rab vagyok.

A' temesvári várbeli tömlöczből való elszaladásomat iratják.

Palankon
kÿ ugra-
som.

kon kÿ mennönk, holott en mikoron fel hagtam uolna az Töltesre, azonban az Czirkalo Török cziak ot Terme, lampassal, es sem Elő hattra nem mehettuen, meg uoniam magamatt egi Kasmelle, Houa el Jutuan az Török Ezeben nen, es kialtani kezde, en penig miuel zinten az Palank melet fen ualek, Niakra fÿre kÿ Vgram az Palankonn, az fel labomon az Was leuen, Honnandis fel Wanzoroguan mindgiartt az Viz arroknak indulek, es az Arokhaton lako ratzok, iollehet az kialtasra mind fel thamadttanak uala, de mas fele futuan enki zaladek az Arokboll, Es kertröll kerttre adig hagdosek, Dölek, kelek, hogi az Mezöre uerekedem, holott egi zegeletinek zorettanak az Thömös uizenek az kereső Ratzok, az mellien nem len mitt tennem, hanem az Was az fell labomon leuen, altal ada Isten Vzhattnom, azmel' Vizben bizoniara kiczinne hogi bele nem halek.

Ismeg meg
fogatom.

Fellakban
ualo uite-
tesem.

Viza thö-
mösuara
uiznek.

De azonnis mind el szaladuan es Vezerluen Isten, zegen Tarsomat Janost az Warban el foguan mellőlem, Bolondoskodam, harmad nap mulua, az Fellakÿ mezőben akaruan Lipara mennem, holott nagi köd es Essős wdő miatt sohous nem lathattuan az hegiekre, Egi Vttmellet az Mezön le fekuem bizonial iol tauul az Vttul, Azmel uton mikoron Egi Mankucz Aganeuö Török Fellakban akaruala mennj, Enis azt nem lattuan, mint meg faratt Ember elis alutam uala, es mar fel iöuen az Nap mint egi 12 orakor, az Pogarok czipikuala az labomatt, es fel wluen az Nagi fÿben zinten az Törökök azon el menetek koron, hatt meg lattak, es 10. zagolduan, megh foganak, es be Fellakban uinek. Holottis meg Ismertettuen, Viza Thömösuarban uitetem ismeg, Es Thömös uarat azonkepen, Nandorfieruara az Elöbeni keduettlen zallasomra hozatam, Au-

kon kimennünk, holott én mikoron felhágтам volna a' töltésre, azonban a' czirkáló török csak ott terme lám-pással, és sem elő-hátra nem mehetvén, megvonám magamat egy kas mellé, hová eljutván a' török, eszébe vén, és kiáltani kezdé; én pedig mivel szintén a' palánk mellett fen valék, nyakrafőre kiugram a' palánkon, a' fél lábamon a' vas levén; honnand is felvászorogván, mingyárt a' vizároknek indulék, és az árokháton lakó ráczok, jóllehet a' kiáltásra mind feltámadtanak vala, de más felé futván, én kiszaladék az árokból, és ketrül kertre addig hágdosék, dülék, kelék, hogy a' mezőre verekedém, holott egy szegletének szorítának a' Temes vizének a' kereső ráczok, a' mellyen nem lén mit tennem, hanem a' vas a' fél lábamon levén, általada isten úszhatnom, a' melly vizben bizonyára kicsinyé, hogy belé nem halék.

Palánkon
kiugrá-
som.

De azon is mind elszaladván és vezérlvén isten, szegény társamat Jánost a' várban elfogván mellőlem, bolondoskodám harmadnap mulva a' fellaki mezőbe, akarván Lippára mennem; holott nagy köd és esős idő miatt sohová nem láthatván a' hegyekre; egy út mellett a' mezőn lefekvén bizonynyal jó távul az úttól; a' melly úton mikoron egy Mankucz aga nevű török Fellakba akar vala menni, én is azt nem látván, mint megfáradt ember el is aluttam vala, és már feljövén a' nap, mintegy 12 órakor a' bogarak csipik vala a' lábamat, és felülvén a' nagy fűben szintén a' törökök azon elmenetükkoron, hát megláttak, és 10en száguldván, megfogának és be Fellakba vivének.

Ismét
megfoga-
tom.

Fellakba
való vite-
tésem.

Holott is megismertetvén, vissza Temesvárra vitetém ismét, és Temesvárról azonképen Nándorfejérvára az előbbeni kedvetlen szállásomra hozatám au-

Vissza
Temes-
várra
viszuck.

Onnand is- gustusnak 4 Napian. holottis az isten, az Tömlöztar-
meg Nandorfeier- tonak, noha fölötte kegyetlen roz Ven Eb uala, meg
uara. Enhette szüet, es megh nem uerttetem, de Elözör

kett Vasat az labomra ada, kiben hogi nem mehetek
Nag' Vas. uala sohova, azutan egi fölötte ualo nagi undok Vassall
meg nyandekoztatam, ky Magyar orzagi. 30 fontnal nem
sokal uala kisseb,

Ill' rettenetes erős Probaý altall azertt Istennek
nem kölömbben meg rostaltatam bizoniara mint, egi az
megh pballattatott, yl giarlok közöll mint en, kirwl,
leg' aldott the, En Zent Lelek Istenöm, hogi el nem
thauozal en thwlem, az Eördögnek sok merges Nylaitul
ualo kesertetekes löueöldeözesek karon uelem leuen.

Hazon Bassanak egi leuele es Czauza iutuan Con-
Nandorfe- stantinapolibul, azert minden Rabiait az kik Nandor
ieruarbul, feieruaratt ualank eo szamara, mind fwk smind köz,
ala Con- In Anno 1603. Zent Mihali Napian. 60 szamuan, ko-
stant: ualo czikra rakattank hatan hatan Eözüö, lantzon kezönkön
Hozata- kinek fa kaloda s kinek Belenczek leuen, bizoniara
sunk. nagi Testönk giöttrelmere ala, Indethatank Constantina-

polj fele, holott siralmas zemmél hattra nezuén buczut
uek Magyar orzagtul, es zegin Tarsomtul, Hogi azertt
Szophia. tyzenötödnapra, Szophiaban ertönk uolna, sok köniör-
gesemmel es. 3. Taller, s kett Arani Aýandekommall
le uetetem az Nagi Vasatt az Labomrul, mert nagi Ki-
Be iutunk nomra uala, Es onnand alab hozattuan, Jutank Con-
Constan: stantinapoliban szinten harmicz napra.

Miel penig Török Czazar mig mink Vtban ualank
az Vrunkatt Hazon Bassatt meg fujtatta uala, mindgiart
az Czazar szarayaban az az Vduaraban uinek, az holl
Engöm mint feö Rabot ugi tartuan, mindenött elöll hor-
dozuan, 20. magamuall, iobbara mind feieruariakall,
Elualaztanak es ugigmint fw Ember szamban kwldenek

gustusnak 4. napján, holott is az isten a' fömlöcztartó- Onnand
nak, noha felette kegyetlen rossz vén eb vala, megeny- ismétNán-
hité szivét, és meg nem verettetem; de először két dorfejér-
vasat a' lábamra ada, kibén hogy nem mehetek vala várra.
sohová, azután egy felette való nagy undok vassal meg- Nagy vas.
ajándékoztatám, ki magyarországi 30 fontnál nem sok-
kal vala kisebb.

Illy rettenetes erős próbái által azért istennek nem különben megrostáltatám, bizonyára mint egy a' meg-
próbáltatott illy gyarlók közül, mint én, körül légy ál-
dott te, én szent lélek istenem! hogy el nem távozái én-
tőlem, az ördögnek sok mérges nyilaitúl való kísérte-
tek és lövöldözések karon velem levén.

Haszán basának egy levele és csauza jutván Kon-
stantinápolyból, azért minden rabjait, a' kik Nándor-
fejérvárat valának, ő számára, mind fők 's mind köz, in Nándorfe-
anno 1603. szent Mihály napján, 60 számúan kocsikra jérvárból
rakatánk, hatan-hatan öszve, lánczon kezünkön, kinek alá Kon-
fakaloda 's kinek bilincsek levén, bizonyára nagy tes- stantiná-
tünk gyötrelmére, alá indittatánk Konstantinápoly felé, polyba va-
holott siralmas szemmel hátra nézván, búcsút vék Ma- ló hozatá-
gyarországtúl és szegény társamtúl: hogy azért tizen- suuk.
ötöd napra Zsofiába értünk volna, sok könyörgésem-
mel és 3 tallér 's két arany ajándékommal levétetem a' Zsofia.
nagy vasat a' lábamról, mert nagy kinomra vala; és Bejutunk
onnand alább hozatván, jutánk Konstantinápolyba szin- Konstanti-
tén harmincz napra. nápolyba.

Mivel pedig a' török császár, míg mink útban va-
lánk, az urunkat Haszán basát megfojtatta vala, min-
gyárt a' császár szájába, azaz, udvarába vivének; a'
hol engem mint fő-rabot, úgy tartván, mindenütt elől
hordozván, 20ad magammal, jobbra mind fejérváriakkal,
elválasztának, és úgymint főember számban küldének

Vltima die Sbernek, Ez atkozott Toronjban, maga ki szabo ki Barbel ski Nemes lantz, kik haiduk ualanak uelem.

Ez nilagi
Purgato-
riomban
ualo Vet-
tetesem,
meliböll
uigi ky en
Istenöm.

Azmel Toroniban mind az wdötöwll foguan it Tartatuan, uagiok kiben ezekett, teöb buslakodo banatim között irtam, Emlkezeterтт es wdö telesertт, ha Isten altal köröztiensegben ki mehetne, meliböwll azky Oluassa, megh ertheti az En Istenömnek, az 1600 Eztendötöwll foguan ualo erös Czapasitt es pbaitт raitam, kett zerelmes Tarsomnak hamar hamar egi mas utan elueteleuel, smagamat ketzörualo Rabsagban adassall, Es az utolsozor, zörniö szerentzettlensegim miatt 4zör ualo zabadulasomban Vyoban meg fogatasimal egietemben, De mindenekböwll cziak azt mondom legien En Istenöm Zentт Akarattod szerentт cziak ad Zent leölköd az bekeseг thwresre, hien bizoniall oly kegielmes Istenömnek lennj, hagi meg halgattuan meg, zabadetaz meg, es meg adod az en eluctт Tarsomatt latnom.

Irtam en Watthaÿ Ferentz az en kezemmell. Feb; holnapban, Anno 1605. felliöll megh irt helen.

ultima die Sbernek, ez átkozott toronyba, maga ki szabó,
ki borbély, 's ki nemes láncsás, kik hajduk valának velem.

A' melly toronyban mind az időtül fogva itt tartatván,
vagyok, kiben ezeket több búslakodó bánatim között irtam
emlékezetért és időtelésért, ha isten által keresztyén-
ségbe kimehetne, mellybül a' ki olvassa, megértheti
az én istenemnek az 1600. esztendőtül fogva való erős
csapásit és próbájit rajtam két szerelmes társamnak hamar-
hamar egymás után elvételével, 's magamat kétszer való
rabságba adással, és az utólsószor szörnyű szerencsétlen-
ségim miatt 4szer való szabadulásomban újabban megfo-
gatásimmal egyetemben; de mindenekbül csak azt mon-
dom, legyen, én istenem! szent akaratod szerint, csak
adj szent lelket a' békeség-tűrésre, hívén bizonnal olly
kegyelmes istenemnek lenni, hogy meghallgatván, meg-
szabadítasz még, és megadod az én elvett társamat látnom.

E' világi
purgatori-
umba való
vetteté-
sem,
mellybül
vigy ki, én
istenem.

Irtam én Wathay Ferencz az én kezemmel feb: hónap-
ban, anno 1605. felül megirt helyen.

AZ TÖREÖK CHAZAR

**Soldunar Nepenek megh irasa, menny es
minemeöknek ad Wlefett, az az fizetést.**

Zpahoglanok, az kik Czazar, auag' Vezerbassa	
mellett iarnak, Vörös, es Sarga lobogokat	
uiseluen.	30000 harmicz Ezer.
Janitsarok az az gialogok. .	40006 4uenhat Ezer.
Chebesiak, Jantsaroknal alab-	
ualok	10000 tizezer.
Achaboglanok, az kik hegies	
baratzörő sűveget sarga-	
szabasut uiselnék, melli-	
ekböll lezenek Jantsarok,	
uagi akarminemő uitezőlő	
nepek	13000 tizenharom Ezer.
Mutehferragak, az Czauzoknal	
fölliebualok	15000 tizenöött Ezer.
Chauzok	10000 tiz Ezer
Azapok, kik az Tengeren	
Eueznek az hadakozo	
Galliakban	23000 huzonharom E.
Jozaoglanok azaz Inasok . .	3000
Kapitsiak	300
Hadonok --- az az herelték .	360

A' TÖRÖK CSÁSZÁR

zsoldos népének megírása, mennyi és minémük-
nek ad ülefet, azaz, fizetést.

Szpahoglanok, a' kik császár vagy vezér basa mel-
lett járnak, vörös és sárga lobogókat visel-
vén. 30000. harmincz ezer.

Jancsárok, azaz gyalogok . 40006. negyvenhat ezer.

Chebesiak, jancsároknál alább
valók 10000. tíz ezer.

Achaboglanok, a' kik hegyes ba-
rátszörü süveget sárga sza-
básút viselnek, mellyekből
lesznek jancsárok, vagy akár-
minemű vitézlő népek . 13000. tizenhárom ezer.

Mutehferragok, a' csauzoknál fe-
lebb valók 15000. tizenöt ezer.

Csauzok 10000. tíz ezer.

Azapok, kik a' tengeren eveznek
a' hadakozó gályákban . 23000. huszonhárom ezer.

Jozaglanok, azaz inasok . . 3000.

Kapicsiak. 300.

Hadonok, azaz heréltek . . 360.

Doganchillarok, Vadaz Ma-	
darazok	700
Boztanchiak, az az kertezek.	900
Topchiak, az az Pattantinsok .	3000
Toparabacziak, kik az Ta-	
raczkokat nontattiak . .	1500
Tűfekcziak -- Puskaczinalok.	300
Kundakcziak, Puska Agiatczi-	
nalok	200
Szaraczok, az az lo Niergellők	
es louazok	500
Mehterek, az az Sipos, Do-	
bosok,	200
Chatorchiak az az Sator-	
czinalok . , . . .	170

Ezek summazerent, szaz Ezer es hatuanhet Ezer s har-
mitz Embert tezen.

Szabok, Szakaczok, Kouaczok, Nyll, es Puskapa-
laczk czinalokatt, meg nem irtam, Sempenig az Zpahia-
kat az kiknek soldgiok nem iar, hanem Jobagiok uagion,
es ualahán ezer oszpra erő Jönedelmek uagion, anni louas-
sal kell magok szömelieben, minden hadban ott lennik.
De az Zphahiakan köuöll ezeknek. mind fizetesekek iar es
az Hotsak, azaz Papoknakis. Kik iollehett ha annye mind,
es igazan irtame, nem tudom, De bizoniossan en fő Em-
berektöll, irastudoktül, kik az Czazar Vduaraban nötték
föl, oly Törököktüll hallottam.

Doganchillarak, vadász-madará-	
szok	700.
Boztanchiak, azaz kertészek	900.
Topchiak, azaz pattantyusok .	3000.
Toparabacziak, kik a' taracz-	
kokat vontatják	1500.
Tüfekeziak, puska-csinálók .	300.
Kundakeziak, puska - ágyatcsi-	
nálók	200.
Szaraczok, azaz lónyergelők és	
lovászok	500.
Mehterek, azaz sipos-do-	
bosok	200.
Chatorchiak, azaz sátorcsi-	
nálók	170.

Ezek summa szerint száz ezer és hatvanhét ezer 's harmincz embert tesznek.

Szabók, szakácsok, kovácsok, nyíl-és puska - palaczk - csinálókat meg nem írtam, sem pedig a' szpahiákat, a' kiknek zsoldjuk nem jár, hanem jobbágyuk vagyon, és valahány ezer oszpra erőjövödelmük vagyon, annyi lovas-sal kell maguk személyében minden hadban ott lenniük. De a' szpahiákon kívül ezeknek mind fizetésük jár, és a' hocsáknak, azaz, papoknak is, kik jóllehet ha annyi e mind, és igazán írtam e, nem tudom; de bizonyosan én fő - emberektül, írástudóktul, kik a' császár udvarában nőttek fel, olly törököktül hallottam.

Ittem. Constantinapolitul, Nandorfeieruarighany szallasokatt keöll menni halnÿ azoknak neuck, kit az Törökök eg' egi napi Jaro földnek mondnak, minalunkualo kett io uagi három merföldek.

Első. Kutsok Chezme.

Biuk, Chezme.

Sziliwre, ez keretet
uáros az Tengör-
parton.

Czorli, ez után az Ten-
gört nem latnj.

Karisteran.

Borgaz.

Baba eszkÿ.

Hausza.

DRINAPOLIS.

Muztafa Bassa köpri,
nagi kw hidd.

Harmanli.

Vzonchona.

Kaialidan.

Philibe. ezis szephe-
lenuualouaras.

Pozarchigh.

Kapi Deruent, it az
Hemus hauas.

Iktiman.

SZOPHIA.

Dragoman. ez Bolgar-
orzagh.

Zaribrad.

Sarkeöÿ.

Kuri Chezme.

Nÿs. ezmar Ratz-
orzagh.

Alopnitza.

Baratina, it egi szep
foliouiz.

Jagodina.

Batichina.

Hazonbassa Palank.

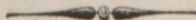
Ibrahimbassa Palank.

Hizarlik.

Nandorfeieruar. etc.

Venetia. Viszen 400 Lega, Constantinapolihoz. szarazon, 100. mel lega masfelnemertmerföld. eött olazmerföld egi nemett merföld. egi olaz merfeöld. öttyszaz lepes, egi lepes penig. öt lab niomnj.

Algier: mel az Tengeren Hispania felenalo feő ueghhaz, Vizen. 3005. lega Constantinapolihoz. Thunÿs. masik ueghhaz, 560 lega.

Item. Konstantinápolytul Nándorfejérvárig hány szállásokat kell menni, hálni, azoknak nevük, kit a' törökök egy - egy napi járó földnek mondanak, minálunk való jó két vagy három mérföldek.

Első. Kucsok-Chezme.

Biuk - Chezme.

Szilivre, ez kerített város a' tengerparton.

Czorli, ezután a' tengeret nem látni.

Karisteran.

Borgaz.

Baba - eszki.

Hausza.

DRINÁPOLY.

Mustapha-basa-köpri, nagy kö - hid.

Harmanli.

Uzonchova.

Kaialidan.

Philibe, ez is szép helyen való város.

Pozarchig.

Kapi - Dervent, itt a' Hemushavas.

Iktiman.

ZSOPHIA.

Dragoman, ez Bolgárország.

Zaribrad.

Sárkövi.

Kuri - Chezme.

Nis, ez már Rácország.

Alopnicza.

Baratina, itt egy szép folyó viz.

Japodina.

Batichina.

Haszán - basa - Palánk.

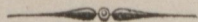
Ibrahim - basa - Palánk.

Hizarlik.

Nándorfejérvár. etc.

V e l e n c z e. Vizen 400 lega Konstantinápolyhoz, szárazon 100; melly lega másfél német mérföld; öt olasz mérföld egy német mérföld; egy olasz mérföld ötszáz lépés; egy lépés pedig öt lábnyomnyi.

Algier: melly a' tengeren Spanyolország felé való fő - végház, vizen 3005 lega Konstantinápolyhoz. Tunis másik végház 560 lega.

MEGJEGYZÉS.

Az eredeti textus mindenütt hibátlan nyomatott.

**A' mai helyesírás szerint szerkezett textusba csusztak be
mémi apróbb hibák, melyeknek följegyzését
szükségtelennek tartottuk. Egy nagyobb - ér-
dekü botlást azonban megemlítünk:**

**A' 45dik oldalon, a' 26dik sor irányába esni kellett szél-
irat Sárváratt való másodszeri lakásom kimaradt.**

POZSONYBAN.

SCHMID ANTALNÁL.

1838.
